

LANDINFO

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Temanotat

Iran

Pass, ID- og sivilstatusdokumenter

3. september 2020

© Landinfo 2020

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo
Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Storgata 33 A
Postboks 2098 Vika
0125 Oslo
Tel: 23 30 94 70
E-post: landinfo@landinfo.no
www.landinfo.no

Om Landinfos temanotater

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos temanotater er basert på opplysninger fra nøye utvalgte kilder. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

Temanotatene bygger på både skriftlig og muntlig kildemateriale. En del av informasjonen som formidles, er innhentet gjennom samtaler med kilder på informasjonsinnhentingstreiser. Landinfo tilstreber bredde i kildetilfanget, og så langt mulig er det innhentet informasjon fra kilder som arbeider uavhengig av hverandre. Alt benyttet kildemateriale er fortløpende referert i temanotatene. Hensyn til enkelte kilders ønske om anonymitet er ivarettatt.

Notatene gir ikke et uttømmende bilde av temaene som undersøkes, men belyser problemstillinger som er relevante for UDIs og UNEs behandling av utlendingssaker.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos temanotater gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

About Landinfo's reports

The Norwegian Country of Origin Information Centre, Landinfo, is an independent body within the Norwegian Immigration Authorities. Landinfo provides country of origin information (COI) to the Norwegian Directorate of Immigration (Utlendingsdirektoratet – UDI), the Immigration Appeals Board (Utlendingsnemnda – UNE) and the Norwegian Ministry of Justice and Public Security.

Reports produced by Landinfo are based on information from carefully selected sources. The information is collected and analysed in accordance with [common methodology for processing COI](#) and [Landinfo's internal guidelines on source and information analysis](#).

To ensure balanced reports, efforts are made to obtain information from a wide range of sources. Many of our reports draw on findings and interviews conducted on fact-finding missions. All sources used are referenced. Sources hesitant to provide information to be cited in a public report have retained anonymity.

The reports do not provide exhaustive overviews of topics or themes, but cover aspects relevant for the processing of asylum and residency cases.

Country of Origin Information presented in Landinfo's reports does not contain policy recommendations nor does it reflect official Norwegian views.

Summary

All Iranian citizens are issued an ID booklet upon birth registration. The ID booklet is called *shenasnameh* and comes in two versions: one for children up to 15 years and one for persons over 15 years. The *shenasnameh* is continuously updated throughout life through changes in marital status and family relations. Furthermore, Iranian authorities also issue a national ID card to Iranian citizens over the age of 15 – a so-called *kart-e melli*. This is now an electronic smart card, which has gradually become the most important ID document for Iranians in daily life. It is the National Organization for Civil Registration (NOCR) that issues both *shenasnameh* and *kart-e melli*.

Passports are issued by the Passport and Immigration Police on the basis of *shenasnameh* and *kart-e melli*. The current version (C-/S-series) was introduced in the period 2012-2014 and has a number of modern security details. The latest editions of *shenasnameh* and *kart-e melli* also have far more advanced security features than previous models. This has helped improve the authenticity of Iranian ID documents and passports in recent years.

Sammendrag

Alle iranske borgere får utstedt en ID-bok ved fødselsregistrering. ID-boken kalles *shenasnameh* og finnes i to versjoner: en for barn opp til 15 år, og en for personer over 15 år. *Shenasnameh* oppdateres fortløpende gjennom hele livet ved endringer i sivilstand og familieforhold. Iranske myndigheter utsteder også et ID-kort til iranske borgere over 15 år – et såkalt *kart-e melli*. Dette er nå et elektronisk smartkort, som etter hvert har blitt det viktigste ID-dokumentet for iranere i dagliglivet. Det er folkeregisteret (NOCR) som utsteder både *shenasnameh* og *kart-e melli*.

Pass utstedes av Pass og immigrasjonspolitiet på grunnlag av *shenasnameh* og *kart-e melli*. Den nåværende versjonen (C-/S-serien) ble innført i perioden 2012-2014, og har en rekke moderne sikkerhetsdetaljer. De nyeste utgavene av *shenasnameh* og *kart-e melli* har også langt mer avanserte sikkerhetselementer enn tidligere modeller. Dette har bidratt til å forbedre notoriteten til iranske ID-dokumenter og pass de senere årene.

Innhold

1 Innledning	7
1.1 Kildegrunnlag	7
2 ID-bok – <i>shenasnameh</i>	8
2.1 Fødselsregistrering og førstegangsutstedelse av <i>shenasnameh</i>	9
2.1.1 Barn med iransk mor og utenlandsk far	10
2.1.2 Barn med iransk mor og ukjent far	11
2.2 Nasjonalt ID-nummer	11
2.3 Kjennetegn og innhold	11
2.3.1 Tidligere versjon av <i>shenasnameh</i>	12
2.4 Gyldighet	13
2.5 Fornyelse av <i>shenasnameh</i>	13
2.5.1 Registrering av endrede sivilstatusopplysninger	14
2.6 Erstatning av tapt <i>shenasnameh</i>	15
2.7 Barn med utenlandske foreldre	16
2.8 Utstedelse av <i>shenasnameh</i> i utlandet	16
2.8.1 Førstegangsutstedelse til barn under 15 år	16
2.8.2 Førstegangsutstedelse til barn mellom 15 og 18 år	17
2.8.3 Førstegangsutstedelse til personer over 18 år	17
2.8.4 Erstatning av tapt <i>shenasnameh</i>	18
2.8.5 Fornyelse av <i>shenasnameh</i>	19
2.8.6 Utstedelse via fullmakt i Iran	20
3 Nasjonalt ID-kort – <i>kart-e melli</i>	20
3.1 Elektronisk versjon (smartkort)	21
3.1.1 Prosedyrer for utstedelse	22
3.1.2 Kjennetegn og innhold	23
3.2 Tidligere versjon av <i>kart-e melli</i>	24
3.3 Opplysninger om religionstilhørighet	24
3.4 Fornyelse og erstatning av <i>kart-e melli</i>	24
3.5 Utstedelse i utlandet	25
4 Pass	25
4.1 Opplysninger i passet	26
4.2 Søknadsprosedyre i Iran	26
4.2.1 Pass til barn	27
4.2.2 Pass til kvinner	27
4.3 Fornyelse og erstatning av pass	28
4.4 Søknadsprosedyre fra utlandet	28
4.4.1 Generelle krav til alle pass-søkere	28
4.4.2 Tilleggskrav ved fornyelse pass	30
4.4.3 Tilleggskrav ved erstatning av tapt pas	30
4.4.4 Tilleggskrav for menn i vernepliktig alder	31
4.4.5 Tilleggskrav for søkere som har opphold på grunnlag av asyl	31
4.4.6 Tilleggskrav for søkere som har dobbelt statsborgerskap	32

4.4.7	Utreisestempel for flere utreiser eller endring av fast bosted	32
4.4.8	Pass til barn bosatt i utlandet	33
4.4.9	Pass til kvinner bosatt i utlandet	33
5	Ekteskap og skilsmisse – registrering og attestutstedelse	34
5.1	Prosedyrer i Iran	34
5.2	Prosedyrer i utlandet	35
5.2.1	Ekteskapsregistrering ved iranske utenriksstasjoner	35
5.2.2	Skilsmisserregistrering ved den iranske ambassaden i Norge	36
6	Dødsattest	38
6.1	Registrering av dødsfall og attestutstedelse i Iran	38
6.2	Registrering av dødsfall i utlandet.....	38
7	Konsulære tjenester til regimekritiske personer	39
8	Iranske dokumenters notoritet	40
8.1	Korrupsjon	40
8.2	Kontrollrutiner ved dokumentutstedelse	41
8.3	Totalforfalskede dokumenter.....	42
9	Referanser	44

1 Innledning

Dette temanotatet omhandler ID-, reise- og sivilstatusdokumenter i Iran, herunder *shenasnameh* (ID-bok/fødselsbevis), *kart-e melli* (nasjonalt ID-kort), pass, ekteskaps- og skilsmisseattest samt dødsattest.

Notatet beskriver prosedyrene for utstedelse av disse dokumentene, hvilke opplysninger de inneholder, og hva som kreves for å få fornyet eller erstattet dem. Framstillingen tar for seg registrerings- og utstedelsesprosedyrer både i Iran og i utlandet.

Avslutningsvis beskriver notatet forhold som har betydning for å vurdere iranske dokumenters notoritet. Relevante temaer er omfanget av korrupsjon, kontrollrutiner ved utstedelse og tilgjengeligheten av totalforfalskede dokumenter.

1.1 Kildegrunnlag

Informasjonen er i stor grad hentet fra iranske myndigheters nettsider:

- Det iranske folkeregisteret, National Organization for Civil Registration ([NOCR](#)), beskriver utstedelsesprosedyrer for *shenasnameh* og *kart-e melli*, både i Iran og i utlandet.
- Utenriksdepartementet ([MFA](#)) beskriver prosedyrer for passutstedelse i utlandet.
- Utenriksdepartementets hovedkontor for konsulær bistand ([Econsulate](#))¹ beskriver vilkår for utstedelse av *shenasnameh* og pass i utlandet, og for registrering av ekteskap og skilsmisse.

Notatet bygger også på samtaler med representanter for folkeregisteret (NOCR) i 2011 og 2015, og korrespondanse med Irans ambassade i Oslo og Norges ambassade i Teheran. Vi har videre benyttet informasjon fra andre utlendingsmyndigheter og fra Nasjonalt ID-senter (NID).

Det er vanskelig å få sikker informasjon om dokumentutstedelsespraksis ved iranske utenriksstasjoner. Prosedyrene og dokumentasjonskravene er innimellom beskrevet noe ulikt på myndighetenes forskjellige nettsider. I tillegg er alle disse sidene udaterte, og vi kan dermed ikke vite hva som er den mest oppdaterte informasjonen. Dette etterlater en viss usikkerhet med hensyn til nøyaktig hvilke prosedyrer og dokumentasjonskrav som gjelder i noen sammenhenger. I kompliserte saker hvor søkere mangler underlagsdokumenter, er dette enda mer usikkert.

¹ Landinfo gjør oppmerksom på at disse nettsidene er svært ustabile.

Vi må også ta høyde for at praksis kan avvike noe fra det myndighetene beskriver på sine nettsider.

Flere av nettsidene vi viser til, har kun informasjon på persisk. Informasjonen fra hovedkontoret for konsulær bistand (Econsulate u.å.), også søknadsskjemaene, har vi i de fleste tilfellene fått oversatt til norsk av en profesjonell oversetter. I de andre tilfellene har vi benyttet oversetterprogrammer i Google. Vi tar forbehold om at disse oversettelsene kan være upresise.

2 ID-bok – *shenasnameh*

Shenasnameh er en ID-bok som skal utstedes til alle iranske borgere ved fødselsregistrering. Den utstedes i to versjoner – en for barn opp til 15 år, og en for personer over 15 år. ID-boken oppdateres fortløpende gjennom hele livet ved endringer i sivilstand og familieforhold.

Shenasnameh brukes som et identitetsbevis i flere sammenhenger og har i mange år vært det viktigste ID-dokumentet for iranske borgere. *Shenasnameh* er grunnlagsdokument for flere andre ID-dokumenter, inkludert nasjonalt ID-kort og pass.

Shenasnameh omtales både som ID-bok/-bevis/-kort og fødselsbevis (se for eksempel NID 2019b og NOCR u.å.b).

Det er det iranske folkeregisteret, National Organization for Civil Registration (NOCR), som utsteder *shenasnameh*. NOCR er underlagt Innenriksdepartementet og skal ha om lag 1000 lokalkontorer i alle byer og landsbyer av en viss størrelse. Det er disse kontorene som registrerer fødsler og endringer i iranske borgeres sivile status, og som utsteder ulike typer ID-dokumenter (NOCR, møte i Teheran november 2015).

NOCR (u.å.b) opplyser at *shenasnameh* utstedes til:

- barn som har iransk far, uavhengig av om de er født og befinner seg i Iran eller i utlandet
- barn født i Iran av ukjente foreldre
- barn født i Iran av utenlandske foreldre dersom en av foreldrene er født i Iran

Alle disse gruppene regnes som iranske borgere etter den iranske sivilloven (Civil Code 1935, bok 2, art. 976). Ifølge Institute on Statelessness and Inclusion (ISI & GCENR 2019, s. 2) etterleves imidlertid ikke loven for den siste gruppen. Det vil kunne bety at disse barna i realiteten ikke får utstedt *shenasnameh*.

2.1 Fødselsregistrering og førstegangsutstedelse av shenasnameh

Fødselsregistrering er obligatorisk og må i henhold til loven skje innen 15 dager etter fødsel. Etter det Landinfo forstår, gjelder det både for barn født av iranske og utenlandske foreldre i Iran, og for iranske barn født i utlandet (Law of Civil Registration 1976, art. 12, 15; NOCR u.å.c).

NOCR har selv opplyst at så godt som alle iranske barn (99,7 %) registreres innen tidsfristen (møte i Teheran november 2015). Ifølge UNICEF økte andelen barn som var registrert før fylte fem år, fra 87 % i 1997 til 99 % i 2010 (UNICEF 2005, s. 2; UNICEF 2013, s. 41).

Den høye andelen registrerte barnefødsler i Iran skyldes flere tiltak fra myndighetene. For det første ble det lansert en online nasjonal database for befolkningsstatistikk i 1997. Fra 2000 ble alle utstedte persondokumenter knyttet til fødsel, ekteskap, skilsmisse og død automatisk registrert i denne databasen (NOCR 2015; Samadi 2017 s. 36).²

For det andre ble fødselsregistrering integrert i primærhelsetjenesten i perioden 2006-2008. Fra disse årene har man kunnet registrere fødsler ikke bare hos NOCR, men også ved helsesentre, vaksinasjonssentre og mor-barn-klinikker i rurale strøk. I denne perioden deltok også tjenestemenn fra NOCR i dør-til-dør vaksinasjonskampanjer, hvor de registrerte fødsler ved bruk av mobilt datautstyr. NOCR opplyste i 2014 at 90 % av sivilstatusregistreringene ble gjort via online datasystemer (Samadi 2017, s. 36).

I provinsene Sistan og Balutsjistan skal imidlertid en betydelig del av iranske balutsjere (som er statsborgere) fortsatt mangle shenasnameh (diplomatkilde, e-post desember 2019). Myndighetene meldte i 2017 at det var utstedt 20 000 spesielle kort for skoleregistrering i Sistan og Balutsjistan til barn som manglet shenasnameh. I tillegg kommer uregistrerte barn som ikke har fått slike kort. Blant disse var det både barn av blandete ekteskap mellom iransk kvinne og afghansk mann, og barn av lokale balutsjere som selv aldri har vært registrert, og som dermed mangler bevis på iransk statsborgerskap (ISI & GCENR 2019, s. 8).

Det kreves personlig frammøte av enten foreldre, farfar eller verge for å registrere et barn og få utstedt en shenasnameh (NOCR u.å.b og c):

- Dersom ekteskapet er registrert, er det tilstrekkelig at én av foreldrene, eller farfar, møter opp.
- Dersom ekteskapet ikke er registrert, må begge foreldrene møte opp og signere alle dokumentene.

² Også gamle ID-dokumenter er blitt digitalisert. I 2015 fullførte NOCR et prosjekt med å skanne 130 millioner ID-dokumenter fra før 2000 som ble lagret og arkivert (NOCR 2015; Samadi 2017 s. 36).

- En verge/formynder oppnevnt av en kompetent domstol, kan registrere foreldreløse barn eller personer som er erklært umyndige, og få utstedt shenasnameh.

Sykehusene skal også rapportere fødsler til NOCR, som typisk vil ha personell til stede på sykehus hvor det fødes flere enn ti barn hver dag. Det er dette personellet som da foretar fødselsregistreringene. På sykehus med færre fødsler er det Helsedepartementets oppgave å rapportere til NOCR (NOCR, møte i Teheran november 2015; NID 2016c). Det skal altså foregå to uavhengige innrapporteringer av fødsler til NOCR – én foretatt av foreldrene, og én av sykehuset/Helsedepartementet.

Etter at barnet er registrert ved det lokale NOCR-kontoret, utsteder samme myndighet en shenasnameh til barnet. NOCR (u.å.b) opplyser at man kan få ID-boken samme dag som man registrerer barnet, dersom man møter opp før kl. 10 på formiddagen.

Følgende dokumentasjon kreves for å registrere og få utstedt shenasnameh til nyfødte barn (NOCR u.å.b):

- fødselsbekreftelse fra lege eller jordmor der fødselen fant sted
- mors og fars shenasnameh i original versjon
- kvittering på innbetaling av 150 000 IRR (ca. 32 NOK) til NOCR gjennom Bank Melli

2.1.1 Barn med iransk mor og utenlandsk far

Personer med iransk mor og utenlandsk far har etter 2006 ikke fått utstedt shenasnameh som barn. Denne gruppen har måttet søke om statsborgerskap etter fylte 18 år dersom de ønsker å bli iranske borgere (NOCR, møte i Teheran november 2011).³

I oktober 2019 ble det imidlertid vedtatt en lov som tillater iranske mødre gift med utenlandske menn, å søke om statsborgerskap til sine barn før de fyller 18 år (HRW 2019). Overføringen av statsborgerskap fra mor til barn skjer altså ikke automatisk. Vilåret er at foreldrene består en sikkerhetssjekk (CHRI 2019).

Det er uklart hvor mange barn dette dreier seg om. Iranske myndigheter har opplyst (som gjengitt i ISI & GCENR 2019, s. 6) at over 49 000 barn med iranske mødre var uregistrert i 2017. Dette ble avdekket under en statlig kampanje for å

³ Før 2006 kunne også barn av iranske mødre og utenlandske fedre få utstedt shenasnameh. Vilårene var at foreldrenes ekteskap var registrert, at barnet var født i Iran, og at faren hadde oppholdstillatelse i landet. På grunn av det store antallet flyktninger i Iran, ble denne ordningen avvirket i 2006 (NOCR, møte i Teheran november 2011).

registrere ekteskap mellom iranske kvinner og utenlandske menn. 60 % av disse kvinnene var gift med afghanske menn, og 12 % med irakiske. Nesten 30 % av barna gikk ikke på skole på grunn av mangel på ID-dokumenter. Iranske parlamentarikere har hevdet at så mange som én million barn i Iran er født av iranske mødre og utenlandske fedre (ISI & GCENR 2019, s. 6).

Landinfo har ikke informasjon om hvordan den nye loven fra 2019 praktiseres.

2.1.2 Barn med iransk mor og ukjent far

Dersom mor er iransk og far er ukjent, vil barnet bli iransk borger og dermed få utstedt shenasnameh. Barnet får da morens familienavn, mens det registreres et fiktivt fornavn på faren (NOCR, møte i Teheran november 2015). Fiktive navn brukes for å hindre stigmatisering ved fødsel utenfor ekteskap og praktiseres i henhold til artikkel 16 og 17 i sivilregistreringsloven (Samadi 2017, s. 40).

2.2 Nasjonalt ID-nummer

Ved fødselsregistrering får iranske borgere et nasjonalt ID-nummer. Nummeret har ti siffer og er satt sammen av en områdekode som indikerer hvor personen er født, et serienummer og et kontrollsiffer. ID-nummeret inneholder ikke fødselsdato (NOCR, møte 2015).

ID-nummeret er oppgitt både i shenasnameh, i nasjonalt ID-kort (*kart-e melli*) og i pass (Civil Registration Law 1986, art. 14; NID 2019a & b; NOCR, møte 2015).

2.3 Kjennetegn og innhold

Shenasnameh har form som en liten bok på størrelse med et pass (ca. 125 x 176 mm) (Discs u.å.a). Boken utstedes i to varianter (NOCR, møte 2015):

- en med grønt omslag til personer under 15 år
- en med brunt omslag til personer over 15 år

Det er kun den brune varianten som har bilde av innehaveren (Discs u.å.a).

Personaliasiden i boken inneholder (NOCR, møte 2015; NID 2019b.; DFAT 2020; s. 71; Discs u.å.a):

- bilde av innehaveren dersom han/hun er over 15 år
- nasjonalt ID-nummer
- fornavn og etternavn (familienavn)
- shenasnameh-nummer (serienummer)

- fødselsdato
- fødested
- foreldres navn
- foreldres nasjonale ID-numre eller shenasnameh-numre
- foreldres fødested (sted/provins)
- utstedelsessted
- navnet på personen som utstedte dokumentet

Den brune boken har i tillegg sider med opplysninger om ektefelle(r), skilsmisse(r) og barn. Det er også avsatt plass til stempler som bekrefter stemmegivning ved valg, og til registrering av dødsfall (DFAT 2018, s. 49; U.S. Bureau of Consular Affairs u.å.).

Vi har litt sprikende opplysninger om når denne typen shenasnameh faktisk ble innført. I 2011 fortalte NOCR (møte Teheran) at den nye grønne versjonen ble innført i 2005, mens den brune kom i 2009. Andre kilder har oppgitt både 2010, 2011-2012 og 2013 som året da den nye versjonen ble innført (IRB 2015; DFAT 2020, s. 71; NID 2019b). De ulike uttalelsene kan ha sammenheng med at implementeringen har skjedd gradvis i ulike deler av landet, og at kildene viser til ulike faser i denne prosessen.

Den nåværende modellen har vesentlig bedre sikkerhetselementer enn den gamle, slik som laminert papir, hologram, strekkode, perforering av nummer og vannmerke. Videre er bildet av innehaveren nå trykket inn i dokumentet, mens det tidligere var stiftet på (NOCR, møte 2015).

2.3.1 Tidligere versjon av shenasnameh

Den forrige modellen av shenasnameh har rødt omslag og ble utstedt i perioden fra 1986 og fram til den nåværende modellen ble innført (tidligst i 2005).

Representanter for NOCR fortalte i 2015 (møte i Teheran) at mange iranere da fortsatt hadde den gamle modellen, og at man ikke var pliktig å bytte den inn ettersom den ikke har noen utløpsdato. Landinfo har ingen nyere informasjon om dette. En kilde kanadiske myndigheter konsulterte i 2015, mente myndighetenes mål var å erstatte de gamle ID-bøkene gradvis (IRB 2015).

Den tidligere typen shenasnameh består av to sider for personer under 15 år, og fire sider for personer over 15 år. I motsetning til hva som er tilfelle nå, ble det ikke utstedt en ny shenasnameh ved fylte 15 år. I stedet la man til to sider i den eksisterende versjonen og satte inn et bilde av innehaveren (IRB 2006).

Personaliasiden (side 2) er håndskrevet og inneholder disse opplysningene (IRB 2006; U.S. Bureau of Consular Affairs u.å.):

- foto av innehaver hvis over 15 år
- fornavn og etternavn
- foreldrenes navn
- fødselsdato
- fødested
- utstedelsessted
- navnet på personen som utstedte shenasnameh
- serienummer

Side 3 inneholder informasjon om ekteskap og barn (IRB 2006).

I 2015 fortalte NOCR (møte i Teheran) at det var mange problemer med forfalskninger av den gamle typen shenasnameh.

Før revolusjonen i 1979 ble det utstedt en annen type shenasnameh som nå ikke lenger er gyldig (Norges ambassade i Teheran, e-post februar 2018).

2.4 Gyldighet

En grønn shenasnameh er kun gyldig fram til innehaveren fyller 15 år; da blir den erstattet av brun shenasnameh. Den brune har ingen definert gyldighetsperiode (IRB 2016), men NOCR (u.å.d) opplyser at den skal fornyes med nytt bilde ved fylte 30 år. Ettersom bildet er skannet og trykket inn i dokumentet, må det utstedes en ny shenasnameh ved bytte av foto.

2.5 Fornyelse av shenasnameh

En shenasnameh kan fornyes ved alle NOCR-kontorer i landet. Det blir da utstedt et nytt dokument, mens det gamle leveres inn. Søkere må ikke oppsøke sitt opprinnelige utstedelseskontor, men søknaden vil bli sendt dit og behandlet der (NOCR u.å.d).

Shenasnameh fornyes i disse tilfellene (NOCR u.å.d):

- ved fylte 15 år for å bytte til brun versjon med bilde
- ved fylte 30 år for å sette inn nytt bilde tatt samme år
- ved slitasje på dokumentet
- ved endring av fødselsdato eller navn, etter beslutning i domstol, tvisteråd eller kommisjoner for aldersavklaring og navnebytte

- ved innbytte av gammel modell

For å få utstedt en ny shenasnameh må personer over 18 år møte opp på NOCR-kontoret. Personer mellom 15 og 18 år som har fått en såkalt *growth award*, kan søke selv. En slik stadfestelse av modenhet kan gis av en familiedomstol til personer i denne aldersgruppen mot at de møter i domstolen og besvarer noen grunnleggende spørsmål om økonomi (Norges ambassade i Teheran, e-post juni 2020).⁴ Hvis man ikke har skaffet seg en stadfestelse av modenhet, må (en av) foreldrene,⁵ farfar eller verge søke på ens vegne (NOCR u.å.d).

Søkere må fylle ut et søknadsskjema, betale en avgift (ikke spesifisert) og legge dette ved søknaden (NOCR u.å.d):

- gammel shenasnameh
- dersom den gamle shenasnameh ikke inneholder bilde: original og kopi av andre gyldige ID-dokumenter⁶ med bilde⁷
- tre nye passbilder (3x4 cm, gjelder kun personer over 15 år)

Dersom søkeren mangler gyldige ID-dokumenter med bilde, må han/hun få bekreftet bildet sitt av politiet (NOCR u.å.d).

Foreldre eller farfar som søker på vegne av personer under 18 år, må legge fram egen shenasnameh. En verge må kunne dokumentere sin rolle overfor søkeren (NOCR u.å.d).

2.5.1 Registrering av endrede sivilstatusopplysninger

Det er ikke nødvendig å fornye shenasnameh når man gifter/skiller seg eller får barn. Disse endringene i sivilstatus føres inn i eksisterende shenasnameh (NOCR, møte 2015; NOCR u.å.g, s. 29-30; Civil Registration Law 1986, art. 31):

- NOCR-kontorer fører barnets navn inn i foreldrenes shenasnameh ved utstedelse av shenasnameh til barnet.

⁴ En slik domstolskjennelse brukes som regel til økonomiske formål (eiendomsrelatert, åpne en bankkonto) eller for å kunne fornye en shenasnameh på egen hånd (Norges ambassade i Teheran, e-post juni 2020).

⁵ Hvis ekteskapet ikke er registrert, må begge foreldrene møte opp.

⁶ Det er brukt flertallsform i originalteksten (*original and copy of valid documents affixed with photo such as [...]*), som kan bety at det ikke holder med én type.

⁷ Disse dokumentene er nevnt: pass, militærtjeneste- eller fritakskort, førerkort, vitnemål med bilde fra ungdomsskole eller høyere utdanningsinstitusjon, velkomstbrev (*letter of introduction*) med foto fra utdanningsinstitusjon hvor søker studerer, identitetskort med bilde for offentlig ansatte. Nasjonalt ID-kort er ikke nevnt.

- Egne notarius publicus for ekteskap og skilsmisse registrerer ekteskap, utsteder attester og oppdaterer sivilstatusen i parets shenasnameh.

Ved skilsmisse har man tre måneders betenkningstid fra kjennelse i familiedomstolen til man må registrere skilsmissen hos notarius publicus. I disse tilfellene kan det tenkes at man faktisk er skilt uten at det framgår av shenasnameh (NOCR, møte 2015).

Det kan gjøres endringer i shenasnameh to eller tre ganger. Etter det må det utstedes en ny ID-bok fordi laminatet ikke tåler flere trykninger (NOCR, møte 2015).

2.6 Erstatning av tapt shenasnameh

En tapt shenasnameh kan erstattes ved alle NOCR-kontorer i landet. Søkere må ikke oppsøke det opprinnelige utstederkontoret for å få dette gjort (NOCR u.å.f).

Det er krav om personlig frammøte for søkere over 18 år. Personer mellom 15 og 18 år kan også søke selv dersom de har en «stadfestelse av modenhet» (se omtale i kap. 2.5). Hvis man ikke har det, må (en av) foreldrene,⁸ farfar eller verge søke på ens vegne (NOCR u.å.f).

Søkere må legge dette ved søknadskjemaet (NOCR u.å.f):

- utfylt og notarialattestert erklæring om mistet shenasnameh
- original og kopi av andre typer ID-dokumenter med bilde⁹
- original og kopi av ekteskaps- eller skilsmisseattest og shenasnameh til eventuelle barn (gjelder hvis man er gift)
- to nye passbilder (3x4 cm) for personer over 15 år (med navn, etternavn, shenasnameh-nummer, fødselsdato og utstedelsessted skrevet på baksiden)
- kvittering for bankinnbetaling på 200 000 IRR (betalt via Bank Melli Iran til NOCR) dersom det er første gang shenasnameh gjenutstedes, og 400 000 IRR dersom det er andre gang

Dersom søkeren mangler andre gyldige ID-dokumenter med bilde, må han/hun få bekreftet bildet sitt av politiet (NOCR u.å.f).

I den nye ID-boken skal teksten *almosana*, som betyr duplikat, være påført diagonalt på alle sider. Dokumentet skal også få ny utstedelsesdato (DFAT 2020, s. 71; NID, e-post april 2020).

⁸ Hvis foreldrenes ekteskap ikke er registrert, må begge to møte opp. Hvis ekteskapet er registrert, kan både mor og far møte alene.

⁹ Som fotnote 7.

2.7 Barn med utenlandske foreldre

Utlendinger bosatt i Iran, kan registrere sine nyfødte barn ved NOCRs kontorer. Det kreves da fødselsmelding fra sykehus samt pass og/eller dokumentasjon på gyldig opphold i Iran. Disse barna vil da få en fødselsattest for utlendinger i Iran (NOCR u.å.e; NOCR u.å.g, s. 27).

Dersom en av de utenlandske foreldrene er født i Iran, er barnet å regne som iransk borger og skal etter loven få iransk fødselsattest (shenasnameh) (NOCR u.å.b; Civil Code 1935, art. 976). Som nevnt på side 8, ser det imidlertid ikke ut til at denne lovbestemmelsen etterleves i praksis.

Mange barn av foreldre uten lovlig opphold i Iran blir ikke registrert. Det skyldes dels at lokale tjenestemenn kan nekte registrering hvis det ikke framlegges oppholdstillatelse, og dels at illegale migranter gjerne unngår kontakt med myndighetene av frykt for å bli deportert fra landet (Samadi 2017, s. 44). Dette gjelder særlig den store gruppen uregistrerte afghanske flyktninger og migranter som har oppholdt seg i Iran i mange år. Mange av barna til uregistrerte afghanere er født i Iran, men har verken iranske eller afghanske ID-dokumenter (Samadi 2017, s. 45).

2.8 Utstedelse av shenasnameh i utlandet

2.8.1 Førstegangsutstedelse til barn under 15 år

Barn født av iranske fedre i utlandet, er iranske statsborgere og kan få en shenasnameh etter å ha blitt registrert i Iran. For å registrere barnet i Iran kreves forhåndsavtale med utenriksstasjonen og registrering i en elektronisk portal som kalles *clove system*¹⁰ (også omtalt som Mikhak-portalen). Foreldrene må også forsikre seg om at navnet de har valgt til barnet, er «idiomatisk og sedvanlig». Dette kan de gjøre ved å kontakte utenriksstasjonen eller ved å besøke folkeregisterets internettside (Econsulate u.å.a).

Deretter må en av foreldrene, eller begge dersom ekteskapet ikke er registrert,¹¹ møte opp på utenriksstasjonen og legge fram (NOCR u.å.c; Econsulate u.å.a):

- fødselsattest utstedt av lokale myndigheter
- begge foreldrenes shenasnameh (original)

For å få utstedt shenasnameh må foreldrene i tillegg fylle ut en søknad og betale en avgift (Econsulate u.å.a).

¹⁰ Integrated Management of Consular Services (clove).

¹¹ Farfar eller en juridisk verge kan også registrere barnet ved utenriksstasjonen (NOCR u.å.c).

Utenriksstasjonen rapporterer så fødselen til NOCR sentralt i Iran, som registrerer barnet (NID 2019b). Da Landinfo møtte NOCR i Teheran i 2015, opplyste de at det er NOCR sentralt som utsteder og personaliserer shenasnameh, som de så sender tilbake til utenriksstasjonen. Vi har imidlertid ikke fått dette bekreftet noe annet sted.

Utenriksstasjonen beholder et arkivdokument som dokumenterer at en shenasnameh er blitt utstedt (NID 2019b).

2.8.2 Førstegangsutstedelse til barn mellom 15 og 18 år

Ved førstegangsutstedelse av shenasnameh til iranske barn mellom 15 og 18 år må søkere inngå en forhåndsavtale med utenriksstasjonen og registrere saken i *clove system*. Deretter må de møte personlig ved utenriksstasjonen og legge fram (Econsulate u.å.b):

- fødselsattest fra bostedslandet (dersom barnet er født i et annet land enn oppholdslandet, må fødselsattesten verifiseres av iransk representasjon i fødelandet)
- begge foreldrenes shenasnameh (original)
- to fingeravtrykk-kort tatt av politiet på søkers oppholdssted (det er også mulig å ta fingeravtrykk ved Irans utenriksstasjon)
- fem nye foto (4x3 cm) med personalia skrevet på baksiden (fotoet skal være av hele ansiktet, uten hatt eller mørke briller, og kvinner må ha fullstendig islamsk hijab)
- kvittering for betalt konsulæravgift

Dersom det ikke kan framlegges fingeravtrykk-kort, vil utenriksstasjonen utstede en henvisning til det lokale politikammeret på oppholdsstedet. Forutsetningen er at det er lagt ved fullstendig dokumentasjon i søknaden (Econsulate u.å.b).

Hvis foreldrenes ekteskap er registrert i deres shenasnameh, er det tilstrekkelig at en av dem møter opp på utenriksstasjonen og signerer nødvendige dokumenter. Dersom ekteskapet ikke er registrert, må begge foreldrene møte opp (Econsulate u.å.b).

2.8.3 Førstegangsutstedelse til personer over 18 år

Hovedkontoret for konsulær bistand (Econsulate u.å.c) oppgir også hvilke prosedyrer som gjelder for utstedelse av shenasnameh til iranere over 18 år som ikke har hatt det tidligere. I slike tilfeller må personen forhåndsregistrere seg i *clove system* og møte personlig ved utenriksstasjonen. Ettersom denne gruppen søkere er over 18 år (myndighetsalder), gjelder det spesifikke regler (Econsulate u.å.c).

Følgende dokumentasjon må legges ved søknaden (Econsulate u.å.c):

- fødselsattest utstedt av lokale myndigheter i fødelandet (dersom søkeren er født i et annet land enn oppholdslandet, må fødselsattesten verifiseres av iransk representasjon i fødelandet)
- begge foreldrenes shenasnameh (original)
- gyldig utenlandsk identitetsdokument med foto, pass eller annen gyldig legitimasjon
- seks nye foto (4x3 cm) med personalia skrevet på baksiden (fotoet skal være av hele ansiktet, uten hatt eller mørke briller, og kvinner må ha fullstendig islamsk hijab)
- ett bilde av hver av foreldrene
- to fingeravtrykk-kort tatt av lokalt politi
- utfylt søknadsskjema for utstedelse av shenasnameh, en såkalt treparts skriftlig erklæring (*tripartite confession*)¹²
- kvittering for betalt konsulæravgift

Dersom søkere ikke kan framlegge fingeravtrykk-kort, vil utenriksstasjonen utstede en henvisning til det lokale politikammeret på oppholdsstedet. Forutsetningen er at søker har lagt fram fullstendig dokumentasjonen i søknaden (Econsulate u.å.c).

2.8.4 Erstatning av tapt shenasnameh

Iranere i utlandet som har mistet sin shenasnameh, kan få utstedt en ny ved å henvende seg til nærmeste utenriksstasjon. Nøyaktig hvilke dokumentasjonskrav som da gjelder, er det imidlertid vanskelig å fastslå sikkert. Irske myndigheter beskriver nemlig prosedyrene noe ulikt på sine nettsider (Econsulate u.å.d; NOCR (u.å.i). Vi har også fått opplysninger fra møter med NOCR, som utfyller kravene som er nevnt på nettsidene deres. De ulike framstillingene kan være uttrykk for at praksis varierer noe.

Ifølge hovedkontoret for konsulær bistand (Econsulate u.å.d) må søkere framlegge:

- utfylt søknadsskjema
- melding om tap av shenasnameh (eget skjema)
- dersom aktuelt: utfylt skjema for erstatning av shenasnameh utstedt før 1979

¹² Landinfo har ikke tilgang til dette skjemaet, og har heller ikke funnet relevant informasjon ved søk på begrepet «tripartite confession». Men kanskje kan det dreie seg om en erklæring signert av både søker, foreldre og vitner, som bekrefter identiteten.

- to nye foto (4x3 cm) med personalia skrevet på baksiden (fotoet skal være av hele ansiktet, uten hatt eller mørke briller, og kvinner må ha fullstendig islamsk hijab)
- kopi av tapt shenasnameh
- to typer iransk ID-dokumentasjon med bilde¹³
- original av ektefelles og barns shenasnameh og original ekteskapsattest
- gyldig oppholdstillatelse med bilde
- original kvittering for betalt konsulærgebyr

Det er ellers presisert at søkere må møte opp personlig. For personer under 18 år må enten far, mor (dersom ekteskap med far er registrert), farfar eller verge søke (Econsulate u.å.d).

På NOCRs nettsider (u.å.i) står det at personer som søker om å få erstattet en tapt shenasnameh, må legge ved et spesifikt erklæringsskjema som tre vitner skal skrive under på i konsulatet. Alternativt kan søkere legge ved kopier av de tre vitnenes pass i søknaden.¹⁴

Det står ikke noe om vitner på den aktuelle siden på Econsulate (u.å.d), men det er nevnt som et krav i forbindelse med fornyelse av shenasnameh (se kap. 2.8.5).

Når det gjelder personer som ikke har egne ID-dokumenter med bilde, har NOCR opplyst (møte 2011) at de må legge fram ID-dokumenter fra nær familie, som foreldre eller søsken. Denne dokumentasjonen vil så bli sendt til det lokale NOCR-kontoret på opprinnelsesstedet som vil verifisere personens identitet.

2.8.5 Fornyelse av shenasnameh

For å få fornyet en shenasnameh må kriteriene vi har beskrevet i kapittel 2.5, være oppfylt. Søkere må møte opp ved utenriksstasjonen med vitner. Det er ikke presisert hva vitnene skal gjøre (Econsulate u.å.f.).

Følgende dokumentasjon må framlegges (Econsulate u.å.e; Econsulate u.å.f; NOCR u.å.i):

- utfylt søknadsskjema for erstatning/utskiftning av shenasnameh
- dersom gammel shenasnameh ikke har bilde: utfylt skjema for innsetting av bilde i shenasnameh
- dersom aktuelt: utfylt skjema for erstatning av shenasnameh utstedt før 1979

¹³ Som pass, førerkort, bevis på fullført militærtjeneste eller fritak fra militærtjeneste, utdanningspapirer, nasjonalt identitetskort, ny fødselsbok fra far, mor, ektefelle eller barn.

¹⁴ Her står det også at man må legge ved to kopi av tapt shenasnameh (hvis tilgjengelig), og kopier av side 2-9 og visumsiden i passet (NOCR u.å.i).

- original og kopi av gammel shenasnameh
- utenlandske identitets- og statsborgerskapspapirer / gyldig oppholdstillatelse
- to andre typer iransk ID-dokumentasjon¹⁵ i original, enten for søker selv, eller for foreldrene dersom de søker om shenasnameh med bilde for barn over 15 år¹⁶
- fire foto (4x3 cm) med personalia skrevet på baksiden (fotoet skal være av hele ansiktet, uten hatt eller mørke briller, og kvinner må ha fullstendig islamsk hijab)
- original kvittering for betalt konsulæravgift

I søknadsskjemaet skal man oppgi nøyaktig adresse og telefonnummer i utlandet og i Iran. Alternativt kan man oppgi adresse og telefonnummer til sine foreldre eller en bekjent i Iran (Econsulate u.å.f).

2.8.6 Utstedelse via fullmakt i Iran

Det skal også være mulig å få fornyet og erstattet en shenasnameh ved å gi fullmakt til en slektning i Iran. Fullmakten må imidlertid sendes via en iransk utenriksstasjon, så søkere i Norge må uansett oppsøke den iranske ambassaden for å sette i gang prosessen. Søkere må først fylle ut opplysninger på et nettsted for det iranske utenriksdepartement. De vil da få oppgitt en kode som de må ta med til ambassaden samtidig som de leverer fullmakten (Irans ambassade i Oslo, telefonsamtale november 2016).

3 Nasjonalt ID-kort – *kart-e melli*

Iran har innført et nasjonalt ID-kort, *kart-e melli*, som alle iranske borgere over 15 år skal være i besittelse av (Samadi 2017, s. 33). Kart-e melli har nå blitt det vanligste legitimasjonsdokumentet i dagliglivet. Iranske myndigheter oppgir at 99 % av målgruppen har skaffet seg kortet (ITU 2017, s. 50).

Det finnes to typer av kortet: en ny elektronisk versjon med databrikke, og en eldre versjon med strekkode. Den eldre versjonen er trolig fortsatt gyldig (se mer på s. 22).

¹⁵ To av følgende dokumenter må framlegges: Pass, førerkort, bevis på fullført militærtjeneste eller fritak fra militærtjeneste, utdanningspapirer, nasjonalt identitetskort, ny fødselsbok til far, mor, ektefelle eller barn (Econsulate u.å.f). På NOCRs nettsider (u.å.i) står det at dersom man søker om fornyelse av gammel shenasnameh, må man legge fram to kopier av side 2-9 og visumsiden i passet.

¹⁶ Dersom det søkes om shenasnameh med foto til barn som har fylt 15 år, oppgir NOCR (u.å.i) at den av foreldrene som søker, må legge ved kopi av alle sider i eget pass. Econsulate (u.å.f) oppgir at foreldrene må framlegge både shenasnameh og pass hvis søker står registrert i passet.

Den iranske sivilregistreringsloven fra 1986 fastslår at myndighetene kan innføre et nasjonalt ID-kort som alle innbyggere over 15 år vil måtte anskaffe seg (Civil Registration Law 1986, art. 38):

Whenever the government may deem necessary and announces, the individuals, who reached over 15 years old, shall have an ID card and always carry it.

Det ser ut til å ha gått flere år før ordningen ble implementert. Kilder oppgir litt ulike årstall, men ifølge Den internasjonale telekommunikasjonsunionen, ITU, som har en database over ulike nasjonale ID-dokumenter, startet Iran utstedelsen av nasjonale ID-kort i 1997 (ITU 2017, s. 52).

Loven fra 1986 stadfester at man skal måtte bære ID-kortet med seg til enhver tid – «[...] and always carry it» (Civil Registration Law 1986, art. 38). Iranske jurister har imidlertid forklart (møte 2011) at iranere skal kunne legitimere seg ved behov, men at man ikke straffes om man ikke bærer legitimasjonen på seg. Også australske myndigheter skriver at det ikke er noe krav om av innbyggere må bære kortet med seg til enhver tid. Det er kun nødvendig i situasjoner der man må identifisere seg (DFAT 2020, s. 71).

Kart-e melli er obligatorisk i mange sammenhenger, for eksempel for å skaffe seg pass og førerkort og ved banktransaksjoner/-tjenester (DFAT 2020, s. 71). Man trenger også kart-e melli for å kjøpe en togbillett, og iranere vil derfor være litt hjelpeløse uten dette kortet. Det fortalte representanter for NOCR i et møte med Landinfo i Teheran i 2015. De opplyste for øvrig at det ikke finnes noen hjemmel for å nekte noen ID-kort.

Ulike offentlige kontorer krever ulike ID-dokumenter. Mens bankene kun krever kart-e melli, må man framlegge både dette kortet og shenasnameh for å få ordnet noe hos notarius publicus. Australske myndigheter skriver at iranere ofte sjekker på forhånd hvilke dokumenter som er påkrevd i ulike sammenhenger, eller så har de begge typer med seg for sikkerhets skyld (DFAT 2018, s. 50). Ifølge amerikanske myndigheter aksepteres ikke nasjonalt ID-kort som en erstatning for shenasnameh (U.S. Bureau of Consular Affairs u.å.). Mens shenasnameh er utformet for å registrere alle viktige hendelser i en persons levetid, er formålet med ID-kortet primært å identifisere en person, uten å avsløre ytterligere informasjon om vedkommende (Samadi 2017, s. 33).

3.1 Elektronisk versjon (smartkort)

Kart-e melli er nå et elektronisk smartkort med databrikke. Databrikken inneholder elektronisk lagret foto, fingeravtrykk og signatur. Ytterligere informasjon kan dessuten legges inn i brikken i forbindelse med bruk av offentlige tjenester. NOCR har opplyst (møte 2015) at denne modellen har vært utstedt siden

2012. Ifølge avisen Iran Daily (som gjengitt av IRB 2013) ble de første smartkortene utstedt i byen Qom i 2011 som del av et pilotprosjekt.

Det utstedes nå kun elektronisk versjon av kart-e melli i Iran (Irans ambassade i Oslo, telefonsamtale juni 2020; NID 2017).

I 2015 opplyste NOCRs representanter at det var blitt utstedt om lag 3 millioner versjoner av det nye kortet, og at gyldigheten på gamle kort var forlenget ved dekret (møte 2015). Landinfo vet ikke hvor lang tidsfrist det har vært for å bytte inn gamle kort, men slike frister ser ut til å ha blitt forlenget tidligere. Norges ambassade i Teheran påpekte i 2017 at personer som ikke byttet inn kortet innen angitt frist, sannsynligvis ville få mer tid på seg (som gjengitt av NID 2017). Ifølge en representant for Iran Human Rights Documentation Center (IHRDC) (som sitert i IRB 2015) har NOCR trolig vært mer opptatt av å utstede nye smartkort til personer som aldri har hatt nasjonalt ID-kort, enn at alle skal bytte inn sine gamle kort før utløpsdato.

3.1.1 Prosedyrer for utstedelse

Det er National Organization for Civil Registration (NOCR) som utsteder kart-e melli. Iranere kan søke om kortet ved om lag 5000 kontorer i landet, enten postkontorer eller såkalte *Pishkhan*, som er lokale servicesentre etablert av NOCR i samarbeid private aktører. Kortene blir personalisert av NOCR sentralt i Teheran (NID 2018).

For å få utstedt et smartkort må søkere først registrere personopplysninger¹⁷ på nettsiden *National Smart Card Registration System*.¹⁸ Samtidig må de bestille time ved et søknadskontor for å fullføre registreringen, samt betale en registreringsavgift og skrive ut skjemaet de har fylt ut under nettregistreringen. Dette skjemaet inneholder en kode (NOCR u.å.h).

Ved oppmøtet på søknadskontoret må man (NOCR u.å.h; NID 2018; IRB 2015):

- oppgi koden man fikk ved nettregistreringen
- oppgi postkode og mobilnummer
- framlegge original og kopi av alle sidene i shenasnameh (med foto)
- framlegge eventuelt gammelt kart-e melli
- avgi fingeravtrykk (ti fingre)
- ta bilde

¹⁷ Mobilnummer, nasjonalt ID-nummer, serienummer på shenasnameh, *solar birth date*, *lunar birth date*, mors navn, kjønn (NOCR u.å.h).

¹⁸ www.ncr.ir/idcard - merk at nettsiden er ustabil.

All informasjon om søkeren blir lagt inn i en sentral database, før NOCR sentralt i Teheran overtar ansvaret for saken. Her blir kortet personalisert og deretter sendt til kontroll i en egen avdeling, *CQC-department*. Kortet kontrolleres digitalt ved at en datamaskin sjekker personinformasjonen opp mot den sentrale databasen. I tillegg blir bildekvaliteten kontrollert, og kortet sjekket for eventuelle andre feil. Kortet får også en manuell kontroll (NID 2016a).

Etter at kortet er godkjent, blir det sendt tilbake til det opprinnelige søknadskontoret som utleverer det til søkeren. For å få kortet og samtidig aktivere det digitalt, må søkeren avgi fingeravtrykk (NOCR u.å.h; NID 2018).

Kortet utleveres med tre sett av PIN-koder, som innehaveren kan endre når han/hun mottar kortet. Kodene skal gi tilgang til offentlige tjenester via internett, og innehaveren trenger dermed ikke å møte personlig ved ulike offentlige kontorer (NID 2018).

- Det første PIN-nummeret åpner personlig informasjon (blant annet navn).
- Det andre PIN-nummeret åpner informasjon om fingeravtrykk, samt postkode og adresse.
- Det tredje PIN-nummeret åpner informasjon om elektronisk signatur, noe som betyr at man kan avgi elektronisk signatur ved bruk av denne PIN-koden (NID 2018).

3.1.2 Kjennetegn og innhold

Smartkortet er på størrelse med et kredittkort. Forsiden viser innehaverens personopplysninger, mens baksiden har en databrikke og strekkode (Discs u.å.a). Elektroniske kort har vært avbildet på myndighetenes hjemmesider både med og uten strekkode på baksiden.

Kortet er gyldig i sju år (NOCR u.å.g, s. 27).

Forsiden på kortet inneholder (NOCR, møte 2015):

- integrert bilde av innehaver
- navn, etternavn og fars navn
- fødselsdato
- nasjonalt ID-nummer
- utløpsdato (sju år etter utstedelse)

Databrikken inneholder samme informasjon som kortet for øvrig, samt innehaverens adresse og postkode. I tillegg er fingeravtrykk og signatur lagret på brikken. Strekkoden på baksiden inneholder det nasjonale ID-nummeret (NOCR, møte 2015; NID 2017).

Kortet brukes til sikker identitetsbekreftelse ved bruk av kortlesere med fingeravtrykksensor. Her blir det lagrede fingeravtrykket på kortet kontrollert opp mot personens fingeravtrykk (NOCR u.å.a).

Kortet er også klargjort for å lagre ytterligere personopplysninger. Som redegjort for under kapittel 3.1.1, skal kortet kunne brukes for tilgang til offentlige tjenester, bl.a. helse- og sosialtjenester (NOCR u.å.g, s. 40).

Utstedelsesdatoen er ikke oppgitt, men den skal være er sju år før utløpsdatoen, som er oppgitt på kortet (NOCR, møte 2015).

3.2 Tidligere versjon av kart-e melli

Den gamle versjonen av kart-e melli inneholder ingen biometriske data, men har en strekkode på baksiden. Kortet har bilde av dokumentinnehaveren, personopplysninger, nasjonalt ID-nummer, shenasnameh-nummer og postnummer (NOCR u.å.g, s, 27; IRB 2013). Kortet er, som smartkortet, på størrelse med et kredittkort.

3.3 Opplysninger om religionstilhørighet

I søknadsskjemaet for kart-e melli skal søkere også oppgi sin religionstilhørighet (Sabeti 2020).

Nyhetsmeldinger fra 2020 (Sabeti 2020; Ensour 2020) viser til at søkere nå kun kan oppgi en av de fire anerkjente religionene i Iran: islam, kristendom, jødedom eller zoroastrisme. Tidligere kunne man også krysse av for «andre», men dette valget skal nå ha blitt fjernet fra søknadsskjemaet. Det betyr at for eksempel bahaier ikke lenger får oppgi sin faktiske religionstilhørighet når de søker om nasjonalt ID-kort, men må velge en av de fire anerkjente religionene. Bahaier har selv opplyst til nyhetskilder at feltet for religion allerede har vært kryssset av for islam når de har fått utlevert søknadsskjemaet ved søknadskontoret (Sabeti 2020; Ensour 2020).

Religionstilhørighet framgår ikke av selve kortet (DFAT 2020, s. 71).

3.4 Fornyelse og erstatning av kart-e melli

ID-kortet må fornyes etter sju år (NOCR, møte 2015).

Kortet må også fornyes dersom det er ødelagt/slitt, ved endret bostedsadresse, eller dersom man har endret personopplysninger som fornavn eller etternavn i sin shenasnameh. Ved tap av kort kan man også få utstedt et nytt (IRB 2013).

Landinfo har ingen konkret informasjon om hvilke dokumentasjonskrav og prosedyrer som gjelder for å få fornyet eller erstattet et kart-e melli.

3.5 Utstedelse i utlandet

Den iranske ambassaden i Oslo utsteder ikke lenger kart-e melli til iranske borgere i Norge. Ettersom man må avgi fingeravtrykk for å få utstedt kart-e melli, skal det heller ikke være mulig å få kortet utstedt via stedfortreder i Iran (Irans ambassade i Norge, telefonsamtale juni 2020).

Fram til om lag juni 2019 kunne man få utstedt den gamle versjonen av kart-e melli ved ambassaden, men ikke smartkortet (Irans ambassade i Norge, telefonsamtale juni 2020).

4 Pass

Iranske myndigheter utsteder ordinære pass, tjenestepass og diplomatpass. I dette notatet omtaler vi kun ordinære pass.

Det er Immigrasjons- og passpolitiet (Immigration and Passport Police) som utsteder ordinære pass (Danish National ID Centre 2018, s. 3).

Siden 1993 har det vært utstedt tre versjoner av iranske pass, med stadig forbedrede sikkerhetselementer. Matiran Company (u.å.), som produserer passene, kaller den første versjonen av disse, som kom i 1993, for A-serien. I denne serien er passfotoet limt inn på en laminert, datatrykket side med personalia. Passet har også fluoriserende skrift (Matiran Company u.å., s. 11).

I 2002 kom B-serien, hvor portrettbildet er trykket på papiret med blekkskriver. Papiret er laminert (Matiran Company u.å., s. 12).

Nåværende versjon, C-serien (også omtalt som S-serien), ble innført i perioden 2012-2014. Denne versjonen har en rekke moderne sikkerhetsdetaljer, inkludert 3D vannmerke, usynlige fibre, usynlig skrift, laserperforering, sikkerhetstråd og kontaktløs databrikke. Passet er biometrisk og maskinlesbart i henhold til International Civil Aviation Organisations (ICAO) 9303-standard (Matiran Company u.å., s. 16; Danish National ID Centre 2018, s. 2).

NID omtaler de tre nevnte versjonene av iranske pass som henholdsvis E-serien (fra ukjent årstall), D-serien (fra 2002) og S-serien (fra 2014) (NID 2019a).

Passet i C-/S-serien er burgunderrødt og gyldig i fem år. Når passet utløper, kan gyldigheten forlenges med fem nye år (MFA u.å.b).

Alle iranske pass som er utstedt etter 20. februar 2011, er biometriske, ifølge australske myndigheter (DFAT 2020, s. 72).

4.1 Opplysninger i passet

Pass i C-/S-serien inneholder følgende opplysninger (DISCS u.å.b, DFAT 2020, s. 72):

- innehavers signatur og bilde
- bostedsland
- utstedelsessted
- navn og stilling/funksjon til utstedende myndighet
- passtype
- landkode
- passnummer
- nasjonalt ID-nummer
- innehavers navn
- fars navn
- fødselsdato og -sted
- kjønn
- utstedelsesdato
- utløpsdato

Passnummeret følger det enkelte passet, det vil si at det endrer seg hver gang en borger får utstedt et nytt pass. Det tidligere passnummeret blir imidlertid skrevet inn på siste side i det nye passet. Nummeret er alfanumerisk med én latinsk bokstav etterfulgt av åtte siffer. På personaliasiden er passnummeret skrevet med persiske bokstaver, uten den første latinske bokstaven (NID 2019a).

4.2 Søknadsprosedyre i Iran

For å få utstedt et pass må søkere over 18 år framlegge (Danish National ID Centre 2018, s. 3; Udlændingestyrelsen et al. 2013, s. 71.):

- utfylt søknadsskjema
- shenasnameh
- kart-e melli
- to passbilder

Når søknaden er innlevert, sammenholder Immigrasjons- og passpolitiet opplysningene i underlagsdokumentene med det som er registrert i NOCRs sentrale database, altså i folkeregisteret (Udlændingestyrelsen et al. 2013, s. 71).

Mannlige søkere i vernepliktig alder må i tillegg levere dimiterings- eller fritakskort fra militærtjeneste for å få utstedt pass. De kan imidlertid søke om unntak fra dette kravet ved utreiser som har utdannings- eller medisinske formål (Udlændingestyrelsen et al. 2013, s. 69-70). Den amerikanske ambassaden i Ankara opplyste for øvrig i 2012 at unge iranske menn som ønsket å studere i utlandet før de hadde fullført militærtjenesten, kunne få utreisestillatelse mot at de betalte et depositum på 12 000 USD. Dersom de ikke returnerte innen en bestemt tid, ville myndighetene kunne inndra beløpet (Udlændingestyrelsen et al. 2013, s. 70).¹⁹

Landinfo har ikke ytterligere opplysninger om hvilke prosedyrer som gjelder for å få utstedt et førstegangspass i Iran.

4.2.1 Pass til barn

Alle iranske borgere kan få eget pass. Tidligere var det vanlig at barn ble skrevet inn i fars pass, og ikke fikk ordinære pass før de ble 18 år. Rundt 2010 skal imidlertid passkontoret ha innført en praksisendring som innebærer at det nå utstedes pass til hver enkelt person, inkludert barn. Unntaket er de aller minste barna, trolig i aldersgruppen 0-2 år, men dette vet vi ikke sikkert (Norges ambassade i Teheran, e-post april 2014).

Passloven er imidlertid ikke endret. Det betyr at det rettslig sett ikke er ulovlig å innføre barn i fars pass (Norges ambassade i Teheran, e-post april 2014).

Ved utstedelse av pass til barn må far eller juridisk verge fylle ut et skriftlig samtykke (UNCHR 2010; Danish National ID Centre 2018, s. 3).

4.2.2 Pass til kvinner

For at en gift kvinne i Iran skal få utstedt pass, må hun levere et skriftlig samtykke fra ektemannen. Han skal da fylle ut det samme skjemaet som brukes når barn får eget pass (Norges ambassade i Teheran, e-post juni 2019).

Ugifte kvinner over 18 år trenger ikke tillatelse fra far eller annen verge for å få utstedt pass eller for å reise utenlands. Dette gjelder både i Iran og i utlandet. Enkelte kilder har imidlertid hevdet det motsatte. Denne misforståelsen synes å bunne i et lovforslag som ble diskutert i parlamentet i 2012, som ville innebære at

¹⁹ Denne ordningen skal ha blitt innført i kjølvannet av urolighetene etter presidentvalget i 2009. Representanter for den amerikanske ambassaden i Ankara kommenterte at unge misfornøyde personer kunne oppfattes som en potensiell kilde til uro (Udlændingestyrelsen et al. 2013, s. 70).

ugifte, voksne kvinner måtte innhente tillatelse fra mannlig verge. Lovforslaget ble imidlertid ikke vedtatt (Norges ambassade i Teheran, e-post juni 2019).

4.3 Fornyelse og erstatning av pass

Pass skal fornyes i disse tilfellene (MFA u.å.b-c):

- ved utløpsdato etter fem år
- dersom det ikke er noen blanke sider igjen i passet
- ved navneendring eller endring av fødselsdato (endringen må da være innført i shenasnameh)
- ved betydelig slitasje

Landinfo har ikke spesifikke opplysninger om hvilke dokumentasjonskrav som gjelder for å få fornyet eller erstattet et pass i Iran, men legger til grunn at søkere i alle tilfeller må framvise shenasnameh.

Vi viser til kapittel 4.4 (spesielt 4.4.2 og 4.4.3) som omhandler krav i utlandet.

4.4 Søknadsprosedyre fra utlandet

Iranske utenriksstasjoner kan utstede pass til iranske borgere, både førstegangspass, separate pass til personer som har vært innført i farens pass, fornyelser av utløpte/skadede pass og erstatninger av tapte pass (Danish National ID Centre 2018, s. 3; Econsulate u.å.g-k og m; MFA u.å.a-d).

Ifølge dansk ID-senter kan utenriksstasjoner i land med stor iransk diaspora personalisere nye pass på stedet. I land hvor det bor færre iranere, blir passene personalisert i Iran og sendt til utenriksstasjonen. Pass utstedt i utlandet, vil ha ambassadens by som utstedelsessted (Danish National ID Centre 2018, s. 3).

Utstedelsesvilkårene varierer litt avhengig av hvilken status den iranske borgeren har i oppholdslandet. Hovedkontoret for konsulær bistand har egne beskrivelser av prosedyrer for iranere med dobbelt statsborgerskap, iranere med oppholdstillatelse på grunnlag av asyl og iranere med permanent oppholdstillatelse. I søknadsskjemaet er det også en rubrikk for «Uten oppholdstillatelse», men nettsidene har ingen beskrivelser av hva som kreves i slike tilfeller (Econsulate u.å.).

4.4.1 Generelle krav til alle pass-søkere

Uavhengig av søkerens oppholdsstatus og hva vedkommende søker om (førstegangspass, separat pass for reisefølge, fornyelse, erstatning), er det noen felles krav. Først og fremst må iranere forhåndsregistrere søknader elektronisk.

Dette skal ha vært praktisert siden september 2019 for iranere i Norge (Irans ambassade i Norge 2019). Søkere må logge seg på *clove system*, fylle ut relevante skjemaer, laste opp bilder av påkrevd dokumentasjon og sende det til utenriksstasjonen (MFA u.å.f). Landinfo forstår det slik at søkere må møte opp personlig ved ambassaden for å fullføre søknaden (MFA u.å.e).

Påkrevd dokumentasjon for alle pass-søkere er (Econsulate u.å.g-k og m; MFA u.å.a-d):

- Shenasnameh i original og to sett med kopier av alle sidene (søkere over 15 år må ha bilde i sin shenasnameh).
- Kopi av kart-e melli. Personer som ikke har kart-e melli, er henvist til å se «relatert side» (det er ikke gitt noen nærmere angivelse).²⁰
- Tre nye passbilder (3x4 cm, av hele ansiktet, tatt forfra, uten lue/hatt eller mørke briller, og kvinner må ha fullstendig islamsk hijab).
- Kvittring for betalt konsulæavgift.
- Dokumentasjon på oppholdsstatus i bostedslandet.
- Utfylt søknadsskjema for utstedelse av pass (skjema nr. 721-1)²¹ – ett eller to eksemplarer. I tillegg til vanlige personalia inneholder søknadsskjemaet disse feltene, som fylles ut der det er relevant:
 - vernepliktstatus (avtjent/fritatt/pliktig) (se kap. 4.4.4)
 - personalia til ektefelle og barn
 - yrkesforhold og -tittel siste sju år
 - dato og årsak til siste utreise fra Iran, samt hvilken grense man krysset
 - årsak til og tidsrom for oppholdet i utlandet
 - type opphold i utlandet (dobbelt statsborgerskap, opphold gjennom asyl, permanent oppholdstillatelse, uten oppholdstillatelse)
 - dersom man har mistet / blitt frastjålet pass – antall ganger, årsak, sted og dato
 - navn, personalia, adresse og telefonnummer til tre personer i Iran som kjenner søkeren godt
 - adresse og telefonnummer i Iran
 - adresse og telefonnummer i utlandet

²⁰ Irans ambassade i Oslo utsteder ikke lenger kart-e melli til iranske borgere i Norge (se kap. 3.5). Om, eller eventuelt hvordan, dette påvirker vilkårene for passutstedelse til iranere i Norge, er uklart.

²¹ Det er litt uklart om det finnes et eget skjema for utstedelse av førstegangspass, men vi har ikke sett noen indikasjoner på det.

- for studenter – navn på studiested²²
- personalia til reisefølge som eventuelt skal registreres i det nye passet
- for dem som har søkt asyl i oppholdslandet – felt for beklagelse (se kap. 4.4.5)
- for dem med utenlandsk statsborgerskap – felt for å bekrefte kjennskap til sivillovens bestemmelser om iransk statsborgerskap (se kap. 4.4.6)

Søkere som har vært i Iran, må dokumentere dato for siste lovlige utreise fra Iran. Utreisestempel i pass vil gjelde som gyldig dokumentasjon. Dersom man ikke kan dokumentere at utreisen var lovlig, må man fylle ut «skjema for undersøkelse og verifisering av siste lovlige utreise fra landet» (Econsulate u.å.o).

Søkere som har reist illegalt ut av Iran, må fylle ut to skjemaer: ett for etterforskning av den illegale utreisen, og ett for å få godkjent utreisen (MFA u.å.a). Landinfo fikk i 2011 opplyst at man også må betale en utestående utreiseskatt på 50 USD. Hva etterforskningen av illegal utreise innebærer, vet vi ikke sikkert. En iransk kilde hevdet imidlertid i 2011 at saken normalt vil være avsluttet når utreiseskatten betales, og at forholdet i seg selv vanligvis ikke fører til noen videre etterforskning eller straffeforfølgning (samtale 2011).

4.4.2 Tilleggskrav ved fornyelse pass

Ved fornyelse av utgått eller skadet pass må søkere i tillegg legge ved (Econsulate u.å.j):

- Nåværende pass i original, kopier av side 2-3, samt siden med stempel for siste lovlige utreise fra Iran. De som ikke kan dokumentere siste lovlige utreise, må som nevnt over, fylle ut skjema for undersøkelse og verifisering av lovlig utreise.
- Dersom passet er skadet: detaljert skriftlig erklæring i to eksemplarer om hvordan passet har blitt ødelagt.

4.4.3 Tilleggskrav ved erstatning av tapt pas

Ved erstatning av tapt pass må søkere i tillegg legge ved (Econsulate u.å.k):

- Skriftlig erklæring med fullstendig redegjørelse for hvordan passet har forsvunnet (to eksemplarer).
- Beskrivelse av antall ganger, årsak, sted og dato for når passet ble mistet eller stjålet (eget felt i standard søknadsskjema).

²² Her skal det også fylles ut dato for oppstart og eventuell avslutning av utdanning i utlandet, sist oppnådde utdanningsgrad, saksnummer for innvilget «utdanningsvaluta», månedlige utgifter og inntektskilder samt tidligere stilling.

- Politianmeldelse og bekreftelse fra lokalt politi om at passet er tapt.
- Dersom barn og ektefelle er registrert i det tapte passet: deres shenasnameh (i original og to kopier).

4.4.4 Tilleggskrav for menn i vernepliktig alder

Vernepliktige pass-søkere må i utgangspunktet legge ved dimitterings- eller fritakskort fra militærtjeneste, både i original og kopi, for å få utstedt pass (MFA u.å.a-d; Econsulate u.å.h-i og m).²³ Imidlertid gjelder det unntak for personer som har bodd i utlandet en periode.

Ifølge hovedkontoret for konsulær bistand (Econsulate u.å.n) kan vernepliktige innvilges et spesifikt utreisestempel for vernepliktige. Forutsetningen er at søkeren har bodd i utlandet i minst tre år. Søkeren må også ha meldt flytting til iranske myndigheter, slik at landet vedkommende bor i, kan føres som oppholdsland i passet. Vernepliktige som får innvilget denne tillatelsen, kan reise til og fra Iran maks to ganger i året, og oppholde seg der totalt tre måneder hvert år.²⁴

Det har også vært vanlig å kjøpe seg ut av militærtjenesten, men denne ordningen skal ha blitt avviklet i 2019 (DFAT 2020, s. 56; Irans ambassade i Nederland u.å.). Hovedkontoret for konsulær bistand har imidlertid fortsatt en beskrivelse av prosedyrene for dette på sine nettsider (Econsulate u.å.q).²⁵

4.4.5 Tilleggskrav for søkere som har opphold på grunnlag av asyl

Personer som har oppholdstillatelse på grunnlag av asyl, må i tillegg framlegge en skriftlig erklæring hvor de redegjør for utreisen fra Iran, hvordan de har fått innvilget asyl, og nåværende situasjon/status. Dette gjøres i et eget skjema (Econsulate u.å.i).

²³ Det er ikke nevnt i prosedyrene for passutstedelse til personer med dobbelt statsborgerskap (Econsulate u.å.g).

²⁴ Utenriksdepartementet (MFA u.å.a) beskriver denne fritaksordningen noe annerledes på sine nettsider. Her står det at vernepliktige kan søke om tillatelse til å reise ut av Iran én gang i året. Det gjelder for personer født etter 1959, som ikke har fullført militærtjenesten, og heller ikke har fritak, og som forlot landet før mars 2003 for to års opphold i utlandet.

²⁵ Landinfo har ikke fått oversatt denne beskrivelsen, og Googles oversetterprogrammer gir ikke et forståelig resultat. UK Home Office beskriver imidlertid prosedyrene for frikjøp i sin siste rapport om militærtjeneste i Iran (2020, s. 20-21, 31-38). Disse opplysningene er hentet fra Irans «interest section» ved Pakistans ambassade i Washington D.C. UK Home Office viser for øvrig også til opplysninger om at ordningen nå har blitt avviklet.

I det regulære søknadsskjemaet er det også et felt hvor personer som har søkt eller fått asyl, avkreves en beklagelse for å ha søkt asyl. Vedkommende skal sette kryss ved følgende utsagn (Econsulate u.å.i):

Undertegnede: ... ved å angre på å ha søkt om asyl i mitt oppholdsland, ber om å få konsulære tjenester fra den islamske republikken Irans representasjon.

4.4.6 Tilleggskrav for søkere som har dobbelt statsborgerskap

Iran anerkjenner ikke dobbelt statsborgerskap, og anser borgere med annet statsborgerskap kun for å være iranere. Iranske myndigheter krever at iranere med annet statsborgerskap benytter iransk pass ved inn- og utreise til/fra Iran (Landinfo 2018, s. 2).

Ved søknad om pass må iranere med dobbelt statsborgerskap framlegge kopi av det utenlandske passet og søke om å opprettholde sitt iranske statsborgerskap (eget skjema) (Econsulate u.å.g).

I det regulære søknadsskjemaet er det dessuten henvist til paragraf 989 i den iranske sivilloven, etterfulgt av et felt hvor søkere med utenlandsk statsborgerskap skal bekrefte å ha kjennskap til lovbestemmelsen (Econsulate u.å.g):

Paragraf 989: enhver iransk borger som har ervervet utenlandsk statsborgerskap etter 1280 [1901], uten respekt for reglementer, vil hans utenlandske statsborgerskap bli betraktet som ugyldig og vil fortsatt være betraktet som borger av Iran.

Undertegnede: ... med å bekrefte at jeg er informert om paragraf 989 i sivilloven og opprettholdelse av mitt iranske statsborgerskap, søker om å få konsulære tjenester fra den islamske republikken Irans representasjon.

4.4.7 Utreisestempel for flere utreiser eller endring av fast bosted

Iranske borgere i utlandet som ikke spesifikt har registrert ny utenlandsk bostedsadresse ved iranske myndigheter, blir ansett å ha fast bosted i Iran. En persons faste bostedsland framkommer av det iranske passet.

Dersom man ikke endrer bosted til det landet man faktisk bor i, trenger man et spesielt utreisestempel i passet for å kunne reise inn og ut av Iran flere ganger. Det må det søkes spesifikt om. Dette utreisestempelet gir rett til å reise ut av Iran flere ganger, gitt at man oppholder seg i Iran under ett år om gangen. Ved opphold som varer lenger enn ett år, må Pass og immigrasjonspolitiet innvilge en spesifikk utreisetillatelse (Econsulate u.å.l).

Iranere som endrer bosted til det landet de bor i, og får dette registrert i passet sitt, trenger ikke et spesifikt utreisestempel for å kunne reise inn og ut av Iran. For å endre bosted må man søke spesifikt om det (Econsulate u.å.l og p).

Det framstår som litt uklart om det er påkrevd å søke om utreisestempel eller endring av bosted i forbindelse med søknad om pass:

- Utenriksdepartementets nettsider (MFA u.å.a-d) lister dette som krav for alle pass-søkere, med unntak av dem som søker om et førstegangspass. På MFAs nettsider er det referert til som ett og samme skjema.
- Econsulate (u.å.l og p) beskriver prosedyrer for søknader om både utreisestempel for flere utreiser og endring av bosted, i to ulike skjemaer. Nettsidene presiserer imidlertid ikke i hvilke tilfeller det er påkrevd å søke om dette. Det eneste som er nevnt, er at vernepliktige må ha meldt flytting til iranske myndigheter for å få innvilget det spesifikke utreisestempelet for vernepliktige.

Landinfo vil påpeke at iranske borgere generelt har plikt til å oppgi riktig bostedsadresse. På baksiden av kart-e melli står det for eksempel at man må melde adresseendring umiddelbart ved endring av bosted. Det virker dermed ikke usannsynlig at dette også gjelder ved flytting til utlandet.

4.4.8 Pass til barn bosatt i utlandet

Iranske utenriksstasjoner krever samtykke fra far for å utstede pass til personer under 18 år. Et skjema for samtykke kan lastes ned fra den iranske ambassadens internettside, og far skal levere det ved personlig frammøte. Dersom far er i Iran, kan han levere samtykket ved Utenriksdepartementet i Iran (Irans ambassade i Oslo, telefonsamtale juli 2015).

Dersom barnet tidligere har vært registrert i farens pass, må dette passet legges ved søknaden. Det skal også legges ved kopier av side 2-3, siden med stempel for siste lovlige utreise fra Iran og siden med stempel for gyldig oppholdstillatelse i bostedslandet (Econsulate u.å.m).

4.4.9 Pass til kvinner bosatt i utlandet

Gifte iranske kvinner som er bosatt i utlandet, trenger bare i noen tilfeller tillatelse fra ektemannen for å få utstedt pass. Dette er avhengig av hvor de er registrert bosatt (Norges ambassade i Teheran, e-post juni 2019):

- Gifte kvinner som har meldt flytting og registrert sin utenlandske bostedsadresse hos iranske myndigheter, trenger ikke mannens tillatelse for å få utstedt pass. Det vil da stå i passet at kvinnen har bosted i utlandet.

- Gifte kvinner som er registrert på adresse i Iran, må ha mannens tillatelse for å få utstedt pass. På skjemaet som mannen skal signere, skal han krysse av for én eller to utreiser eller permanent samtykke.

Ugifte iranske kvinner over 18 år som er bosatt i Norge, trenger ikke tillatelse fra far eller annen verge for å få utstedt pass eller for å reise utenlands (se for øvrig mer om dette under kap. 4.2.2).

5 Ekteskap og skilsmisse – registrering og attestutstedelse

5.1 Prosedyrer i Iran

Ekteskap og skilsmisse må registreres ved egne registreringskontorer underlagt Justisdepartementet for å være rettslig gyldige. Ifølge amerikanske myndigheter er den engelske betegnelsen på dette myndighetsorganet National Organization of Registration of Documents and Property (U.S. Bureau of Consular Affairs u.å.).

Det er notarius publicus ved disse kontorene som registrerer, signerer og bekrefter (*seal*) ekteskap/skilsmisse og utsteder tilhørende attester. Dette gjøres for både muslimer, kristne, jøder og zoroastere (Civil Registration Law 1986, artikkel 31; U.S. Bureau of Consular Affairs u.å.).

Ekteskapsinngåelser registreres også umiddelbart i parets shenasnameh. Ved skilsmisse derimot kan det gå noe tid før endringen i sivilstatus registreres og shenasnameh oppdateres. Årsaken er at paret har tre måneders betenkningstid etter at det foreligger en kjennelse fra familiedomstolen (NOCR, møte 2015). Hvis ikke ekteparet oppsøker registreringskontoret innen tre måneder, må de henvende seg til familiedomstolen på nytt og få en ny, likelydende kjennelse (Norges ambassade i Teheran, e-post juni 2018).

Registreringskontorene skal sende oppdaterte sivilstatusopplysninger til NOCR hver femtende dag (NOCR u.å.g, s. 29-30; Civil Registration Law 1986, artikkel 31; U.S. Bureau of Consular Affairs u.å.). Om dette faktisk foregår på denne måten nå, etter at digitaliseringen av offentlige tjenester har kommet lenger, har vi ikke opplysninger om.

Ifølge amerikanske myndigheter (U.S. Bureau of Consular Affairs u.å.) kreves følgende dokumentasjon for å registrere et ekteskap og få utstedt attest:

- ektefellenes shenasnameh
- ektefellenes nasjonale ID-kort
- helseattest

- shenasnameh til brudens far

Ekteskapsattesten, *Sanad-e aghd / Sanad-e ezdevaj*, er et håndskrevet, lite hefte med rødt/burgunderrødt omslag (U.S. Bureau of Consular Affairs u.å.).

Skilsmitter registreres på bakgrunn av en kjennelse fra familiedomstolen. Dersom partene befinner seg i Iran, må de møte opp personlig i en slik domstol (Norges ambassade i Teheran, e-post juni 2018). Vi har ikke spesifikke opplysninger om hvilke dokumenter paret må legge fram utover domstolskjennelsen for å registrere skilsmissen hos notarius publicus og få utstedt skilsmisseattest. Ifølge amerikanske myndigheter må det være to vitner til stede ved registreringen (U.S. Bureau of Consular Affairs u.å.).

Skilsmisseattesten, *Sanad-e Talaq*, er et håndskrevet, lite hefte med hvitt omslag (U.S. Bureau of Consular Affairs u.å.).

5.2 Prosedyrer i utlandet

5.2.1 Ekteskapsregistrering ved iranske utenriksstasjoner

Iranske borgere som gifter seg i utlandet, må oppsøke nærmeste utenriksstasjon for å få registrert ekteskapet i det iranske folkeregisteret (NOCR).

Utenriksstasjonene er pålagt å sende oppdateringer om sivilstatusendringer til NOCR hver måned (Civil Registration Law 1986, artikkel 31).

Ifølge hovedkontoret for konsulær bistand kreves følgende dokumentasjon ved registrering av ekteskap mellom to iranske borgere (Econsulate u.å.r):

- Utfylt skjema for registrering av ekteskap mellom iranske borgere.
- Ektefellenes shenasnameh. Dersom shenasnameh er et duplikat (erstatning av tapt dokument), må det framlegges en ugiftattest (dette kan det også søkes om via utenriksstasjonen).
- Ektefellenes pass (original og en kopi av siden med passbildet).
- Gyldig oppholdstillatelse i bostedslandet.
- Helseattest, med kopi, som bekrefter at ingen av ektefellene har sykdommer som hindrer ekteskap.
- Ekteskapskontrakt utstedt av islamsk senter eller institusjon som er godkjent av den iranske utenriksstasjonen (original og to kopier).
- Ekteskapsattest fra bostedslandet (original og to kopier).
- Tre nye foto av ektefellene (4x3 cm, av hele ansiktet, uten hatt eller mørke briller, og kvinnen må ha fullstendig islamsk hijab).

- Samtykke fra brudens far, dersom det er hennes første ekteskap. Hvis faren bor i utlandet, kan utenriksstasjonen bistå med å utarbeide et samtykkedokument. Hvis han bor i Iran, kan et myndighetskontor bistå med å utarbeide samtykkedokument.
- Dersom mannen er enkemann, må det framlegges original dødsattest for den tidligere kona.
- Dersom en av ektefellene tidligere er skilt, og dette framgår av shenasnameh, må det framlegges original skilsmisseattest.
- Kvittering for betalt konsulæravgift.
- Ektefellenes nasjonale ID-kort (kopi). Personer som ikke har det, er henvist til en relatert side.²⁶
- Visum for personer som har fått inndratt sitt iranske statsborgerskap.

5.2.2 Skilsmisregistrering ved den iranske ambassaden i Norge

Iranske borgere som skiller seg mens de er i utlandet, kan få registrert skilsmissen i folkeregisteret i Iran via iranske utenriksstasjoner. Dette fremgår av sivilregistreringsloven (Civil Registration Law 1986, artikkel 31) og nettsidene til hovedkontoret for konsulær bistand (Econsulate u.å.s). I hvilken grad dette kan gjøres uten at partene involverer iranske familiedomstoler, er det imidlertid vanskelig å få helt sikker informasjon om.

I de neste avsnittene presenterer vi hva den iranske ambassaden i Norge så langt har opplyst til Landinfo. Landinfo fortsetter å utrede spørsmålet nærmere for å få et bredere kildegrunnlag, og vil eventuelt komme med oppdateringer i notatet.

Ifølge ambassaden i Norge (telefonsamtaler august 2020) er det på bestemte vilkår mulig å registrere skilsmisser som ikke har vært behandlet i iranske familiedomstoler, ved ambassaden. Vilklårene er at partene oppsøker ambassaden sammen og legger fram følgende dokumentasjon:

- En norsk skilsmissebevilling fra Fylkesmannen (separasjon er ikke nok). Det må også legges fram en offisiell oversettelse av dette dokumentet.²⁷
- Dokumentasjon på at en islamsk skilsmisse er gjennomfårt av et islamsk senter eller en institusjon som er godkjent av ambassaden.²⁸ Dette kan partene få fra Imam Ali-moskeen i Oslo.

²⁶ Det er ikke gitt noen nærmere angivelse. Se for øvrig fotnote 20.

²⁷ Econsulate (u.å.s) opplyser at den utenlandske skilsmisseattesten må fremlegges i original og to kopier.

²⁸ Econsulate (u.å.s) opplyser at den islamske skilsmisseattesten må fremlegges i original og to kopier.

Skilsmisseattesten fra Imam Ali-moskeen skal inneholde opplysninger om hvorvidt partene er enige om alle sider ved skilsmissen, inkludert finansielt oppgjør/medgift. Hvis partene ikke er enige om dette, kan de likevel velge å registrere skilsmissen på ambassaden, forutsatt at de kommer sammen og er enige om å registrere den. En av partene kan så på et senere tidspunkt, hvis vedkommende ønsker det, ta saken om for eksempel utestående medgift opp med en iransk domstol. Dette blir imidlertid en separat sak som ikke har noe med skilsmisseriesregistreringen å gjøre. Man kan altså registrere skilsmissen uavhengig av om man er enige om alle finansielle forhold, forutsatt at begge kommer til ambassaden sammen (Irans ambassade i Norge, telefonsamtaler august 2020).

Hovedkontoret for konsulær bistand (Econsulate u.å.s) lister i tillegg følgende krav for å registrere en skilsmisse ved utenriksstasjoner:

- Mannens og kvinnens shenasnameh (original), hvor ekteskapet er registrert.
- Gyldig dokumentasjon på oppholdstillatelse i bostedslandet (original og kopi).
- Den opprinnelige ekteskapsattesten (original og kopi).
- Mannens og kvinnens nasjonale ID-kort (kopi). Personer som ikke har det, er henvist til en relatert side.²⁹
- Fire nye foto av begge parter (4x3 cm, av hele ansiktet, uten hatt eller mørke briller, og kvinnen må ha fullstendig islamsk hijab).
- Kvitteing for betalt konsulæravgift.

Ambassaden i Norge opplyser (telefonsamtaler august 2020) at den på bakgrunn av denne dokumentasjonen vil utstede en skilsmisseattest og registrere skilsmissen i partenes shenasnameh. Ambassaden presiserer også at denne praksisen har vært gjeldende lenge og er i tråd med iransk lov. Hvis derimot kun en av partene oppsøker ambassaden for å få skilsmisse, og den andre nekter, vil vedkommende bli henvist til å ta saken til en iransk familiedomstol (Irans ambassade i Norge, telefonsamtale august 2020).

Et iransk par i utlandet kan for øvrig føre en skilsmissesak i en iransk domstol ved hjelp av stedfortredere. Den iranske ambassaden i Norge har opplyst at partene i så tilfelle må oppsøke ambassaden for å få attestert en fullmakt til stedfortrederne i Iran. Dette gjelder også hvis den ene parten er i utlandet; da kan personen som er i Iran møte personlig, mens den andre stiller med stedfortreder. Hvis partene bor i ulike land, skal de kunne oppsøke hver sin ambassade som attesterer fullmaktene (Irans ambassade i Norge, telefonsamtale oktober 2014).

²⁹ Som fotnote 26.

6 Dødsattest

6.1 Registrering av dødsfall og attestutstedelse i Iran

Et dødsfall skal meldes til et av NOCRs kontorer innen ti dager etter at det inntraff (Civil Registration Law 1986, art. 22, 25; NOCR, møte 2015).

NOCR-kontoret registrerer dødsfallet i et arkivdokument (*death document*) og utsteder dødsattest (NOCR u.å.j).

Dødsfall kan meldes av (NOCR u.å.j):

- avdødes nærmeste slektninger som var til stede da dødsfallet skjedde
- en annen person som var til stede da dødsfallet skjedde
- polititjenestemenn
- eier av (eller funksjonær på) stedet dødsfallet skjedde
- representanter for gravsteder
- rettslige eller militære myndigheter
- hjelpearbeidere

Registrering av dødsfall krever disse dokumentene (NOCR u.å.j):

- avdødes shenasnameh og kart-e melli (hvis tilgjengelig)
- døds melding med angivelse av dødsårsak utstedt av lege, sykehus eller representant for gravplass
- shenasnameh og kart-e melli til den som melder dødsfallet

Dersom det ikke finnes noen offisiell døds melding, kan to vitner møte ved NOCR-kontoret og registrere dødsfallet ved å legge fram sine shenasnameh (NOCR u.å.j).

Når dødsfallet er registrert, kan det utstedes dødsattest til den som måtte søke om det, i ubegrenset antall, mot en avgift (NOCR u.å.j).

6.2 Registrering av dødsfall i utlandet

For å registrere dødsfall av en iransk borger i utlandet må man oppsøke nærmeste iranske utenriksstasjon eller et av NOCRs kontorer i Iran. Påkrevde dokumenter er (GBIAIA u.å.):

- Avdødes shenasnameh og kart-e melli «hvis stemplet».³⁰

³⁰ Det er uklart hva som menes med det.

- Dødsmelding fra bostedslandet (original og kopi) som er godkjent av den iranske utenriksstasjonen på stedet.
- Attest som beviser at dødsfallet ikke tidligere er registrert, utstedt av den iranske utenriksstasjonen på stedet.³¹

Det må også betales en konsulæravgift.

Når dødsfallet er registrert, kan det utstedes dødsattest til den som måtte søke om det, mot at vedkommende enten legger fram avdødes shenasnameh eller registreringsnummer og dato for innmelding av dødsfallet. Attesten kan utstedes i ubegrenset antall, mot en avgift (GBIAIA u.å.).

7 **Konsulære tjenester til regimekritiske personer**

I hvilken grad den iranske ambassaden i Norge yter konsulære tjenester til regimekritiske personer, er et spørsmål Landinfo har blitt stilt av utlendingsforvaltningen. Vi har snakket med en tidligere iransk diplomat (august 2010) om dette, og også fått opplysninger fra eksiliranere i Norge.

Den tidligere diplomaten opplyste i 2010 at ambassaden etterlevde sine forpliktelser med å utstede pass og ID-papirer til iranske borgere i Norge, også politisk opposisjonelle. Dersom myndighetene hadde noe utestående med en iraner i eksil, ville de altså utstede for eksempel pass til vedkommende. Kilden påpekte imidlertid at en person med en slik profil ville risikere å bli anholdt og avhørt i Iran.

Dette betyr ikke at ambassaden yter konsulære tjenester betingelsesløst til personer som har tatt del i regimekritisk aktivitet. Eksiliranere som Landinfo har snakket med de senere årene, sier de har opplevd å bli stilt spørsmål om sitt sosiale miljø eller om familiemedlemmer – både i Norge og eventuelt i Iran. Andre har blitt spurt om de kommer frivillig, eller om de er presset av norske utlendingsmyndigheter til å søke om iransk pass. Ifølge disse kildene har søkere som svarer at de har blitt tvunget, blitt nektet utstedelse.

Som nevnt over (kap. 4.4.5), må også iranere som søker om pass oppgi hvilken oppholdsstatus de har i Norge. Dersom de har opphold på grunnlag av asyl, må de fylle ut et bestemt søknadsskjema hvor de beklager å ha søkt asyl i utlandet. Dette skal være en betingelse for å få nytt pass (Econsulate u.å.i; Folkvord 2010).

³¹ Dette er ordlyden i den engelske originalteksten: *A certificate evidencing death non-registration issued by the agency of the Islamic Republic of Iran at the deceased's place of residence.*

8 Iranske dokumenters notoritet

Med innføringen av de nyeste utgavene av shenasnameh, kart-e melli og pass har notoriteten til iranske ID-dokumenter blitt vesentlig forbedret. Disse dokumentene har langt mer avanserte sikkerhetselementer enn tidligere modeller og er dermed vanskeligere å forfalske og manipulere. Samtidig er de gamle modellene av shenasnameh og kart-e melli fortsatt i bruk, og det er uklart hvorvidt de vil bli godkjent som underlagsdokumenter ved passutstedelse i dag.

For å vurdere hvilken tillitt vi kan ha til iranske ID-dokumenter, er det viktig å se på hvordan utstedelsen foregår. Omfanget av korrupsjon er én indikator, og graden av kontrollrutiner for å sikre at ID-dokumenter har korrekte personopplysninger, er en annen. I de neste kapitlene oppsummerer vi den informasjonen vi har om korrupsjon og kontrollrutiner. Vi ser også på tilgjengeligheten av totalforfalskede dokumenter.

8.1 Korrupsjon

Korrupsjon regnes for å være svært utbredt i Iran. På Transparency Internationals korrupsjonsindeks for 2019 rangerer landet på 146. plass av i alt 180 land,³² og utviklingen er nedadgående. Landet får 26 poeng av totalt 100 på Transparencys korrupsjonsskala, der 0 er svært korrupt, og 100 er svært lite korrupt (Transparency International 2019).³³

Det er flere lover som kriminaliserer ulike former for korrupsjon, både i offentlig og privat sektor. Kilder påpeker imidlertid at disse lovene håndheves ineffektivt og vilkårlig, og at straffefrihet er gjennomgripende (GAN 2017; U.S. Department of State 2020, s. 36).

Betaling av bestikkelser skal være relativt vanlig på mange nivåer av offentlig sektor, og tjenestemenn forventer ofte en uformell betaling for å tilby rutinemessige tjenester (GAN Integrity 2017). Hvor utbredt dette er i den delen av forvaltningen som utsteder pass og ID-dokumenter, har Landinfo lite konkret informasjon om. Denne formen for korrupsjon betyr heller ikke nødvendigvis at det er rom for å manipulere selve innholdet i dokumentene.

Ifølge NID kan det imidlertid foregå enkelte uregelmessigheter når det utstedes et erstatningsdokument for en tapt shenasnameh. Slike gjenutstedte ID-bøker skal ha spesifikke kjennetegn som de i noen tilfeller ikke har. Om det kan skyldes

³² Transparency Internationals korrupsjonsindeks rangerer land etter utbredelse av korrupsjon i offentlig sektor. Indekseringen er basert på oppfatninger om korrupsjon i det offentlige, som er innhentet fra et bredt utvalg av befolkningen i gjeldende land. Land 180 oppfattes å være mest korrupt.

³³ Til sammenligning skårer Tyrkia 39 på denne skalaen, Libanon 29, Irak 20, Syria 16 og Jemen 13 (Transparency International 2019).

manipulering gjennom betaling av bestikklser, i tillegg til sviktende rutiner, kan ikke NID si noe sikkert om (NID 2019b og e-post april 2020 – dette er mer detaljert belyst i kapittel 8.2.).

Australske myndigheter (DFAT 2020) på sin side viser til at både økonomiske og andre strafferettslige konsekvenser (inkludert fengsel) av å bistå til forfalskning har en tydelig avskrekkende virkning. DFAT utelukker ikke at korrupsjon kan forekomme i forbindelse med dokumentutstedelse, men mener det ikke er utbredt. Sjansene for at det utstedes et ekte pass med falske opplysninger ved å betale en bestikkelse, er etter deres oppfatning lave (DFAT 2020, s. 72).

8.2 **Kontrollrutiner ved dokumentutstedelse**

Som nevnt i kapittel 4, skal pass-søkere legge fram shenasnameh og kart-e melli for å få utstedt pass. Passkontorene skal så kontrollere opplysningene i underlagsdokumentene opp mot folkeregistrerte opplysninger (Udlændingestyrelsen et al. 2013, s. 71). Fra 1989 ble det etablert lokale databaser for folkeregistrering i provinsene, mens NOCRs sentrale database skal ha blitt opprettet i 1997. Alle levende og døde i Iran og iranere i utlandet skal registreres i denne databasen (NID 2016c).

NOCRs database inneholder også et digitalisert arkiv over gamle ID-dokumenter. I 2015 fullførte NOCR et mangeårig prosjekt hvor 130 millioner fødsels- og dødsattester ble skannet og lagret elektronisk (Samadi 2017, s. 36). NOCR har for øvrig hatt et nasjonalt folkeregistreringssystem i om lag 100 år (NOCR, møte 2015).

Det nåværende systemet for fødselsregistrering og førstegangsutstedelse av shenasnameh framstår som pålitelig. Nesten 100 % av alle barnefødsler skal nå bli registrert, selv om det i provinsene Baluchistan og Sistan fortsatt er en andel iranske borgere (baluchere) som mangler shenasnameh og registrering (se omtale i kapittel 2.1). Som vist i kapittel 2, registreres fødsler på bakgrunn av to uavhengige innmeldinger til NOCR, fra både familie og sykehuset/Helsedepartementet. Det er også slik at begge foreldre må legge ved sine shenasnameh for at barnet skal bli registrert og få utstedt sin egen ID-bok. Samtidig som fødselen blir registrert, oppdateres foreldrenes shenasnameh og informasjonen om dem i selve folkeregisteret (NID 2016c).

Likevel er det rapportert om enkelte sviktende rutiner. NID viser til eksempler der kun foreldrenes fornavn er blitt registrert i barnets shenasnameh. Det betyr at dokumentet i slike tilfeller ikke kan brukes til å bekrefte om to eller flere personer er søsken (NID 2019b).

Ved gjenutstedelse av shenasnameh kan det også skje at dokumentene får uriktige og mangelfulle opplysninger (NID, e-post april 2020). For eksempel kan

opplysninger om ekteskap og skilsmisse bli endret eller utelatt i gjenutstedte shenasnameh. Dette er fordi det er mulig å holde tilbake opplysninger om endringer i sivilstatus. Konsekvensen er at dokumentinnehavere kan framstå som ugifte uten at de er det (NID 2019b; NID e-post april 2020).

En gjenutstedt shenasnameh skal dessuten ha et duplikatstempel og en ny utstedelsesdato. NID påpeker imidlertid at utstedelseskontorer kan utelate disse kjennetegnene under trykkingen. Dokumentet vil da framstå som en førstegangsutstedelse. NID understreker at det ikke er mulig å si noe sikkert om omfanget av denne praksisen (NID, e-post april 2020).

Et siste moment NID trekker fram, er at korrigeringer og endringer fortsatt føres inn for hånd enkelte steder, også i den nyeste versjonen av shenasnameh. Tilleggsopplysninger om ekteskap og barn skal i utgangspunktet føres inn med blekkskriver, men det skjer fortsatt at slike tilføyelser gjøres med håndskrift, da ikke alle NOCR-kontorer nødvendigvis følger utstedelses- og kontrollrutiner helt bokstavelig (NID, e-post april 2020). NID påpeker at dette kan gjøre det vanskelig å verifisere opplysningene i dokumentet (NID 2019b).

Når det gjelder utstedelse av kart-e melli, skal NOCR sentralt kontrollere disse kortene både digitalt og manuelt etter at de er blitt personalisert på de lokale kontorene (NID 2016a). Under den digitale kontrollen skal personopplysningene bli sjekket opp mot NOCRs sentrale database. NID har ikke opplysninger om hvilken dokument- og personkontroll som foretas ved kontoret der man søker om kart-e melli (NID 2016a).

8.3 Totalforfalskede dokumenter

Iranske ID-dokumenter inneholder avanserte sikkerhetslementer: Pass er biometriske, kart-e melli har databrikke og biometri, mens shenasnameh er av pass-kvalitet, hvor endringer i utgangspunktet skal føres inn med blekkskriver. På grunn av disse kvalitetene vil falske utgaver være lett å oppdage. Ifølge australske myndigheter (DFAT 2020, s. 73) er dokumentforfalskning nå ansett som svært vanskelig, og utenfor både teknisk og økonomisk rekkevidde for de fleste iranere.

Åpne søk etter informasjon om bruk av totalforfalskede dokumenter bekrefter dette inntrykket; det er generelt lite informasjon å finne. I 2016 skrev imidlertid *International Business Times* (som gjengitt i DFAT 2018, s. 51) at en person hadde blitt arrestert i Thailand for å selge falske pass til personer fra Iran, Irak og Syria. Passene skal ha blitt brukt til å reise til Europa. Det framgår riktignok ikke om det var falske *iranske* pass som hadde blitt solgt til iranere.

Ettersom de gamle utgavene av shenasnameh og kart-e melli fortsatt er i bruk og er langt enklere å manipulere, må vi også ta høyde for at det finnes forfalskede utgaver av disse dokumentene i omløp.

Australske myndigheter (DFAT 2020, s. 73) trekker for øvrig fram andre typer offisielle dokumenter som det er enklere å skaffe seg falske utgaver av, for eksempel fritakskort fra militærtjeneste og papirbaserte rettsdokumenter. Samtidig understreker DFAT at det kan være kostbart å skaffe seg noen av dem:

Secondary forms of documentation like military exemption cards are technically more vulnerable to fraud, as they have less robust security features, but are expensive to obtain. Paper-based documents, including court documents, summonses, bank letters, real estate documents and tertiary certificates, are relatively easier to obtain through fraudulent means.

Skriftlige kilder

Civil Registration Law (1986). *Civil Registration Law*. Tilgjengelig fra https://www.sabteahval.ir/Upload/Modules/Contents/asset90/civilregistrationlaw_2_.pdf [lastet ned 2. juni 2020]

[Civil Code] (1935). *Civil Code of Iran*. Tilgjengelig fra <https://www.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/ir/ir009en.pdf> [lastet ned 2. juni 2020]

CHRI, dvs. Center for Human Rights in Iran (2019, 7. oktober). *Children Born to Non-Iranian Fathers Win Right to File for Citizenship - With a Catch*. New York: Center for Human Rights in Iran. Tilgjengelig fra <https://iranhumanrights.org/2019/10/children-born-to-non-iranian-fathers-win-right-to-file-for-citizenship-with-a-catch/> [lastet ned 2. juni 2020]

Danish National ID Centre (2018, 16. oktober). *Issuance procedures of the Iranian passport in Iran and abroad*. København: Danish National ID Centre. Tilgjengelig fra <https://nidc.dk/en/News/News-2018-Q4/Issuance-procedures-of-the-Iranian-passport-in-Iran-and-abroad> [lastet ned 2. juni 2020]

DFAT, dvs. Department of Foreign Affairs and Trade, Australia (2018, 7. juni). *DFAT Country Information Report Iran*. Canberra: DFAT. Tilgjengelig fra Ecol.net https://www.ecoi.net/en/file/local/1437309/1930_1530704319_country-information-report-iran.pdf [lastet ned 2. juni 2020]

DFAT, dvs. Department of Foreign Affairs and Trade, Australia (2020, 14. april). *DFAT Country Information Report Iran*. Canberra: DFAT. Tilgjengelig fra <https://www.dfat.gov.au/sites/default/files/country-information-report-iran.pdf> [lastet ned 2. juni 2020]

Discs, dvs. Document Information System Civil Status (u.å.a). *Iran. Civil Documents*. Zvalle: Immigratie- en Naturalisatienstiedinst (IND).

Dette er en nederlandsk dokumentdatabase. Den er ikke offentlig tilgjengelig, men Landinfo har tilgang via Nasjonalt ID-senter.

Discs (u.å.b). *Iran. Travel Documents*. Zvalle: Immigratie- en Naturalisatienstiedinst (IND).

Econsulate (u.å.a). *سازمان امور خارجه جمهوری اسلامی ایران [Registrering og fødselsbok. Utstedelse av fødselsbok til personer under 15 år]*. Teheran: Ministry of Foreign Affairs. Tilgjengelig fra <http://econsulate.mfa.ir/> [lastet ned 25. mai 2020]

Landinfo har fått informasjonen oversatt til norsk. Merk at nettsidene er svært ustabile. Url-en går derfor kun til hovedsiden, og lesere må navigere videre selv via *Registration and Birth Certificate*.

Econsulate (u.å.b). *سازمان امور خارجه جمهوری اسلامی ایران [Registrering og fødselsbok. Utstedelse av fødselsbok til personer mellom 15 og 18 år]*. Teheran: Ministry of Foreign Affairs. Tilgjengelig fra <http://econsulate.mfa.ir/> [lastet ned 25. mai 2020]

Landinfo har fått informasjonen oversatt til norsk.

Econsulate (u.å.c). *سازمان امور خارجه جمهوری اسلامی ایران [Registrering og fødselsbok. Utstedelse av fødselsbok til personer over 18 år]*. Teheran: Ministry of Foreign Affairs. Tilgjengelig fra <http://econsulate.mfa.ir/> [lastet ned 25. mai 2020]

Landinfo har fått informasjonen oversatt til norsk.

Econsulate (u.å.d). المثني شناسنامه صدور [Registrering og fødselsbok. Utstedelse av duplikat av fødselsbok]. Teheran: Ministry of Foreign Affairs. Tilgjengelig fra <http://econsulate.mfa.ir/> [lastet ned 25. mai 2020]

Landinfo har fått informasjonen oversatt til norsk.

Econsulate (u.å.e). شناسنامه کردن دار عكس [Registrering og fødselsbok. Bildeordning til fødselsbok]. Teheran: Ministry of Foreign Affairs. Tilgjengelig fra <http://econsulate.mfa.ir/> [lastet ned 25. mai 2020]

Landinfo har fått informasjonen oversatt til norsk..

Econsulate (u.å.f). تعويض شناسنامه [Registrering og fødselsbok. Erstatning/utskifting av fødselsbok]. Teheran: Ministry of Foreign Affairs. Tilgjengelig fra <http://econsulate.mfa.ir/> [lastet ned 25. mai 2020].]

Landinfo har fått informasjonen oversatt til norsk.

Econsulate (u.å.g). ایرانیان دارای تابعیت خارجی- دو تابعیتی [Pass. Iranere med utenlandsk statsborgerskap, med to statsborgerskap.]. Teheran: Ministry of Foreign Affairs. Tilgjengelig fra <http://econsulate.mfa.ir/> [lastet ned 25. mai 2020]

Landinfo har fått informasjonen oversatt til norsk. Merk at nettsidene er svært ustabile. Url-en går derfor kun til hovedsiden, og lesere må navigere videre selv via *Passport*.

Econsulate (u.å.h). ایرانیان دارای اقامت قانونی [Pass. Iranere med lovlig oppholdstillatelse]. Teheran: Ministry of Foreign Affairs. Tilgjengelig fra <http://econsulate.mfa.ir/> [lastet ned 25. mai 2020]

Landinfo har fått informasjonen oversatt til norsk.

Econsulate (u.å.i). ایرانیان دارای اقامت پناهندگی [Pass. Iranere med asylopphold]. Teheran: Ministry of Foreign Affairs. Tilgjengelig fra <http://econsulate.mfa.ir/> [lastet ned 25. mai 2020]

Landinfo har fått informasjonen oversatt til norsk.

Econsulate (u.å.j). گذرنامه مخدوشه [Pass. Skadet pass]. Teheran: Ministry of Foreign Affairs. Tilgjengelig fra <http://econsulate.mfa.ir/> [lastet ned 25. mai 2020]

Landinfo har fått informasjonen oversatt til norsk.

Econsulate (u.å.k). مفقوده گذرنامه [Pass. Mistet pass]. Teheran: Ministry of Foreign Affairs. Tilgjengelig fra <http://econsulate.mfa.ir/> [lastet ned 25. mai 2020]

Landinfo har fått informasjonen oversatt til norsk.

Econsulate (u.å.l). [Pass. Utreisestempel i pass for flere utreiser]. Teheran: Ministry of Foreign Affairs. Tilgjengelig fra <http://econsulate.mfa.ir/> [lastet ned 25. mai 2020]

Landinfo har fått informasjonen oversatt til norsk.

Econsulate (u.å.m). همراهان برای گذرنامه تفکیک [Pass. Søke separat pass for reisefølge]. Teheran: Ministry of Foreign Affairs. Tilgjengelig fra <http://econsulate.mfa.ir/> [lastet ned 25. mai 2020]

Landinfo har fått informasjonen oversatt til norsk.

Econsulate (u.å.n). کشور از خارج مقیم غایب مشمولین ویژه خروج مهر درج [Passport affairs. Insert special departure stamp for absent persons residing abroad]. Teheran: Ministry of Foreign Affairs. Tilgjengelig fra <http://econsulate.mfa.ir/> [lastet ned 25. mai 2020]

Econsulate (u.å.o). استعلام آخرین خروج از کشور [Pass. Verifisering av/undersøkelse om siste utreise fra landet]. Teheran: Ministry of Foreign Affairs. Tilgjengelig fra <http://econsulate.mfa.ir/> [lastet ned 25. mai 2020]

Landinfo har fått informasjonen oversatt til norsk.

Econsulate (u.å.p). درخواست تغییر محل اقامت [Pass. Søknad om endring av oppholdssted]. Teheran: Ministry of Foreign Affairs. Tilgjengelig fra <http://econsulate.mfa.ir/> [lastet ned 25. mai 2020]

Landinfo har fått informasjonen oversatt til norsk.

Econsulate (u.å.q). سربازی خدمت غیبت جریمه پرداخت نحوه [Social Affairs. How to pay a fine of military service in absentia]. Teheran: Ministry of Foreign Affairs. Tilgjengelig fra <http://econsulate.mfa.ir/> [lastet ned 25. mai 2020]

Merk at nettsidene er svært ustabile. Url-en går derfor kun til hovedsiden, og lesere må navigere videre selv via *Social Affairs*.

Econsulate (u.å.r). ایرانی آقای و ایرانی خانم برای ازدواج ثبت درخواست [Registration and Birth Certificate. Marriage. Request for marriage registration for Ms. Irani and Mr. Irani]. Teheran: Ministry of Foreign Affairs. Tilgjengelig fra <http://econsulate.mfa.ir/> [lastet ned 25. mai 2020]

Econsulate (u.å.s). [Registration and Birth Certificate. Divorce]. Teheran: Ministry of Foreign Affairs. Tilgjengelig fra <http://econsulate.mfa.ir/> [lastet ned 25. mai 2020]

Ensor, J. (2020, 1. februar). Iran uses national ID card for fresh discrimination against Baha'i. *The Telegraph*. Tilgjengelig fra <https://www.telegraph.co.uk/news/2020/02/01/iran-uses-national-card-fresh-discrimination-against-bahai/> [lastet ned 2. juni 2020]

Folkvord, M. (2010, 15. februar). Tvingast til å angra. *Klassekampen*. Tilgjengelig fra <https://arkiv.klassekampen.no/57171/article/item/null/tvingast-til-a-angra> [lastet ned 11. juni 2020]

GAN Integrity (2017, april). *Iran Corruption Report*. New York: GAN Integrity. Tilgjengelig fra <https://www.ganintegrity.com/portal/country-profiles/iran/> [lastet ned 2. juni 2020]

GBIAIA, dvs. General Bureau of Identity Affairs of the Iranians Abroad (u.å.). *Death Registration for Iranians Abroad*. Teheran: General Bureau of Identity Affairs for Iranians Abroad. Tilgjengelig fra <https://www.sabteahval.ir/Upload/Modules/Contents/asset90/RaW9.pdf> [lastet ned 2. juni 2020]

HRW, dvs. Human Rights Watch (2019, s. oktober). *Reforms Will Grant Nationality to Children of Iranian Women*. New York: HRW. Tilgjengelig fra <https://www.hrw.org/news/2019/10/03/reforms-will-grant-nationality-children-iranian-women> [lastet ned 10. juni 2020]

ISI & GCENR, dvs. Institute on Statelessness and Inclusion & Global Campaign for Equal National Rights (2019, mars). *Joint Submission to the Human Rights Council at the 34th Session of the Universal Periodic Review. Iran*. [Haag]: Institute on Statelessness and Inclusion. Tilgjengelig fra https://files.institutesi.org/UPR34_Iran.pdf [lastet ned 2. juni 2020]

Irans ambassade i Nederland (u.å.). سربازی خدمت خرید [Buy military service]. Hague: Embassy of Islamic Republic of Iran – Hague. Tilgjengelig fra <https://netherlands.mfa.gov.ir/portal/GeneralCategoryServices/10760> [lastet ned 2. juni 2020]

Irans ambassade i Norge (2019). رویه جدید ثبت و ارسال درخواست صدور گذرنامه و برگه عبور [New procedure for submitting and submitting passport and passport request]. Oslo: Irans ambassade i Norge. Tilgjengelig fra <https://bit.ly/3fSBD2N> [lastet ned 2. juni 2020]

IRB (2006, 5. juni). *Iran: The "shenasnameh," including application and reissuance procedure, physical characteristics, security features, period of validity, meaning of inscriptions, significance of identification number and difference between the shenasnameh and the national identification card (2006)*. Ottawa: IRB Canada. Tilgjengelig fra Refworld <https://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain?page=printdoc&docid=46fb72fbc> [lastet ned 2. juni 2020]

- IRB (2013, 24. september). *Iran: The National Identity Card, including requirements and procedures to obtain the card within the country as well as from abroad; whether the card has replaced the shenasnameh; whether fraudulent cards exist (2012-September 2013)*. Ottawa: IRB Canada. Tilgjengelig fra <https://irb-cisr.gc.ca/en/country-information/rir/Pages/index.aspx?doc=454802&pls=1> [lastet ned 2. juni 2020]
- IRB Canada (2015, 16. januar). *Iran: The new format of the shenasnameh (birth certificate), including physical characteristics, security features, and period of validity; application procedures and requirements; whether citizens are required to replace their shenasnameh with the newer version (2012-January 2015)*. Ottawa: IRB Canada. Tilgjengelig fra Refworld <https://www.refworld.org/docid/550fd108adb.html> [lastet ned 2. juni 2020]
- ITU, dvs. International Telecommunication Union (2017). *Digital Financial Services Ecosystem*. Genève: ITU. Tilgjengelig fra <https://www.itu.int/en/publications/Documents/tsb/2017-DFS-Ecosystem/mobile/index.html#p=3> [lastet ned 2. juni 2020]
- Landinfo (2018, 12. juni). *Iran: Statsborgerskapsregler*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2018/06/Iran-respons-Statsborgerskapsregler-SIWI-12062018.pdf> [lastet ned 11. juni 2020]
- Matiran Company (u.å.). *The new Iranian E-passport*. Montreal: International Civil Aviation Organisation. Tilgjengelig fra <https://www.icao.int/Meetings/icaotrip-Iran-2016/Documents/Presentations/D3%20S8%20SHOAIBI.PDF> [lastet ned 2. juni 2020]
- MFA, dvs. Ministry of Foreign Affairs Iran (u.å.a). *Issuing First Passport*. Teheran: MFA. Tilgjengelig fra <https://en.mfa.ir/portal/GeneralServiceInfo/4010> [lastet ned 2. juni 2020]
- MFA (u.å.b). *Passport Renewal*. Teheran: MFA. Tilgjengelig fra <https://en.mfa.ir/portal/GeneralServiceInfo/4011> [lastet ned 2. juni 2020]
- MFA (u.å.c). *Replacement for Damaged Passport*. Teheran: MFA. Tilgjengelig fra <https://en.mfa.ir/portal/GeneralServiceInfo/4013> [lastet ned 2. juni 2020]
- MFA (u.å.d). *Replacement for Lost Passport*. Teheran: MFA. Tilgjengelig fra <https://en.mfa.ir/portal/GeneralServiceInfo/4015> [lastet ned 2. juni 2020]
- MFA (u.å.e). *Passport Affairs*. Teheran: MFA. Tilgjengelig fra <https://mikhak.mfa.gov.ir/form/landing.xhtml#gozarnameh> [lastet ned 2. juni 2020]
- MFA (u.å.f). *What is Clove System?* Teheran: MFA. Tilgjengelig fra <https://mikhak.mfa.gov.ir/form/landing.xhtml#gozarnameh> [lastet ned 2. juni 2020]
- MFA (u.å.g). *Issuing of Separate Passport*. Teheran: MFA. Tilgjengelig fra <https://en.mfa.ir/portal/GeneralServiceInfo/4012> [lastet ned 2. juni 2020]
- NID, dvs. Nasjonalt ID-senter (2019a, 10. januar). *Pass. S-serien*. Oslo: NID. Tilgjengelig fra <https://www.nidsenter.no/tjenester/IDbasen/Midtosten/Iran/Dokumentkontroll/Pass/s-serien/beskrivelse/> [lastet ned 2. juni 2020 – dette er lukket base som krever innlogging]
- NID (2019b, 30. januar). *Shenasnameh (fødselsbevis)*. Oslo: NID. Tilgjengelig fra <https://www.nidsenter.no/tjenester/IDbasen/Midtosten/Iran/Dokumentkontroll/Andre-dokumenter/shenasnameh/soknad-og-utstedelse-fra-utlandet/> [lastet ned 2. juni 2020 – dette er en lukket base som krever innlogging]
- NID (2018, 5. februar). *Elektronisk ID-kort (karte melli). Søknad og utstedelse*. Oslo: NID. Tilgjengelig fra <https://www.nidsenter.no/tjenester/IDbasen/Midtosten/Iran/Dokumentkontroll/Nasjonale-ID-kort/nasjonalt-e-id-karte-melli/soknad-og-utstedelse/> [lastet ned 2. juni 2020 – dette er en lukket base som krever innlogging]

- NID (2017, 20. november). *Elektronisk ID-kort (karte melli). Beskrivelse*. Oslo: NID. Tilgjengelig fra <https://www.nidsenter.no/tjenester/IDbasen/Midtosten/Iran/Dokumentkontroll/Nasjonale-ID-kort/nasjonalt-e-id-karte-melli/beskrivelse/> [lastet ned 2. juni 2020 — dette er en lukket base som krever innlogging]
- NID (2016a, 8. desember). *Elektronisk ID-kort (karte melli). Utstedelseskontroll*. Oslo: NID. Tilgjengelig fra <https://www.nidsenter.no/tjenester/IDbasen/Midtosten/Iran/Dokumentkontroll/Nasjonale-ID-kort/nasjonalt-e-id-karte-melli/notoritetsvurdering/> [lastet ned 2. juni 2020 – dette er en lukket base som krever innlogging]
- NID (2016b, 8. desember). *Elektronisk ID-kort (karte melli). Søknad og utstedelse fra utlandet*. Oslo: NID. Tilgjengelig fra <https://www.nidsenter.no/tjenester/IDbasen/Midtosten/Iran/Dokumentkontroll/Nasjonale-ID-kort/nasjonalt-e-id-karte-melli/soknad-og-utstedelse-fra-utlandet/> [lastet ned 2. juni 2020 – dette er en lukket base som krever innlogging]
- NID (2016c, 8. desember). *Fødselsregistrering*. Oslo: NID. Tilgjengelig fra <https://www.nidsenter.no/tjenester/IDbasen/Midtosten/Iran/Registre/Offentlige-registre/fodselsregistrering/> [lastet ned 2. juni 2020 – dette er en lukket base som krever innlogging]
- NOCR, dvs. National Organization of Civil Registration (2015). *An Introduction to the Civil Registration System in the Islamic Republic of Iran*. New York: United Nations Statistics Division. Tilgjengelig fra <https://unstats.un.org/unsd/demographic/meetings/wshops/Turkey/2015/docs/Presentations/Session9-Iran.pdf> [lastet ned 2. juni 2020]
- NOCR, dvs. National Organization of Civil Registration (u.å.a). *An Introduction to the National Smart Card*. Teheran: NOCR. Tilgjengelig fra <https://www.sabteahval.ir/en/default-793.aspx> [lastet ned januar 2020 – ikke lenger tilgjengelig på nettsidene til NOCR]
- NOCR (u.å.b). *Birth registration of baby's ID Card (Booklet)*. Teheran: NOCR. Tilgjengelig fra <https://www.sabteahval.ir/Upload/Modules/Contents/asset90/101.pdf> [lastet ned 2. juni 2020]
- NOCR (u.å.c). *Birth registration of Iranians abroad*. Teheran: NOCR. Tilgjengelig fra <https://www.sabteahval.ir/Upload/Modules/Contents/asset90/raw5.pdf> [lastet ned 2. juni 2020]
- NOCR (u.å.d). *ID Card (Booklet) Replacement*. Teheran: NOCR. Tilgjengelig fra <https://www.sabteahval.ir/Upload/Modules/Contents/asset90/103.pdf> [lastet ned 2. juni 2020]
- NOCR (u.å.e). ایران در شده متولد خارجی اتباع فرزندان ولادت گواهی صدور [Issuance of Birth Certificate of Foreign Children Born in Iran]. Teheran: NOCR. Tilgjengelig fra <https://www.sabteahval.ir/Default.aspx?tabid=31979> [lastet ned 2. juni 2020]
- NOCR (u.å.f). *Issuance of the Lost ID Card (Booklet)*. Teheran: NOCR. Tilgjengelig fra <https://www.sabteahval.ir/Upload/Modules/Contents/asset90/104.pdf> [lastet ned 2. juni 2020]
- NOCR (u.å.g). *National Organization for Civil Registration*. Teheran: NOCR. Tilgjengelig fra <https://www.sabteahval.ir/Upload/Modules/Contents/asset90/engbo.pdf> [lastet ned 2. juni 2020]
- NOCR (u.å.h). صدور کارت هوشمند ملی [National Smart Card Issuance]. Teheran: NOCR. Tilgjengelig fra <https://www.sabteahval.ir/Default.aspx?tabid=30671> [lastet ned 2. juni 2020]
- NOCR (u.å.i). *Services, Consular Affairs, Personal Affairs, Birth Certificate*. Teheran: NOCR. Tilgjengelig fra <https://www.sabteahval.ir/en/Default.aspx?tabid=4137> [lastet ned januar 2020 – ikke lenger tilgjengelig på nettsidene til NOCR]

- NOCR (u.å.j). *Death Registration and Issuance of Death Certificate*. Teheran: NOCR. Tilgjengelig fra <https://www.sabteahval.ir/Upload/Modules/Contents/asset90/102.pdf> [lastet ned 2. juni 2020]
- Sabeti, K. (2020, 8. januar). No Smart National Smart ID for Baha'is in Iran. *Iran Press Watch*. Tilgjengelig fra <http://iranpresswatch.org/post/20678/no-smart-national-smart-id-issued-bahais-iran/> [lastet ned 2. juni 2020]
- Samadi, S. (2017). *Who is left out? Hidden Patterns of Birth Under-registration. A Case Study about Iran*. Master's thesis. Linnaeus: Department of Peace and Development Studies, Linnaeus University. Tilgjengelig fra <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1069651/FULLTEXT01.pdf> [lastet ned 23. juni 2020]
- Transparency International (2019). *Corruption Perceptions Index 2019*. Berlin: Transparency International. Tilgjengelig fra <https://www.transparency.org/en/cpi/2019/results> [lastet ned 2. juni 2020]
- Udlændingestyrelsen, Dansk Flygtninghjælp & Landinfo (2013, 1. februar). *On Conversion to Christianity, Issues concerning Kurds and Post-2009 Election Protestors as well as Legal Issues and Exit Procedures*. København: Udlændingestyrelsen. Tilgjengelig fra Refworld <https://www.refworld.org/docid/519c99d14.html> [lastet 2. juni 2020]
- UNHCR (2010, 6. september). *Query response a-7369 of 6 September 2010. UNHCR Protection Information Unit, Division of International Protection*. Genève: UNHCR. Tilgjengelig fra <https://www.refworld.org/pdfid/4ca33b102.pdf> [lastet ned 2. juni 2020]
- UNICEF, dvs. United Nations Children's Fund (2005). *Birth Registration in Iran. An analysis of the state of relevant laws in Iran*. New York: UNICEF. Tilgjengelig fra <http://unstats.un.org/unsd/vitalstatkb/Attachment571.aspx?AttachmentType=1> [lastet ned 2. juni 2020]
- UNICEF (2013). *Every Child's Birth Right: Inequities and trends in birth registration*. New York: UNICEF. Tilgjengelig fra https://www.un.org/ruleoflaw/files/Embargoed_11_Dec_Birth_Registration_report_low_res.pdf [lastet ned 2. juni 2020]
- UK Home Office (2020, 6. april). *Country Policy and Information Note Iran: Military Service*. Croydon: UK Home Office. Tilgjengelig fra https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/878219/Iran_-_Military_Service_-_CPIN_-_v2.0_-_April_2020.pdf [lastet ned 2. juni 2020]
- U.S. Bureau of Consular Affairs (u.å.). *Iran reciprocity schedule*. Washington D.C.: Bureau of Consular Affairs, U.S. Department of State. Tilgjengelig fra <https://travel.state.gov/content/travel/en/us-visas/Visa-Reciprocity-and-Civil-Documents-by-Country/IranIslamicRepublicof.html> [lastet ned 2. juni 2020]
- U.S. Department of State (2020, 11. mars). *2019 Country Report on Human Rights Practices - Iran*. Washington D.C.: U.S. Department of State. Tilgjengelig fra <https://www.state.gov/reports/2019-country-reports-on-human-rights-practices/iran/> [lastet ned 2. juni 2020]

Muntlige kilder

- Diplomatkilde. E-post desember 2019.
- Eksiliranere i Norge. Samtaler de siste ti årene.

Irans ambassade i Norge. Telefonsamtaler 22. oktober 2014, juli 2015, november 2016, 27. juni 2020, og 14. og 28. august 2020.

Iransk kilde. Samtale 2011.

Iranske jurister. Møte 2011.

NID. E-poster 24. og 27. april 2020.

Norges ambassade i Teheran. E-poster 21. april 2014, 14. februar 2018, 22. juni 2018, 20. juni 2019 og 11. juni 2020.

NOCR, dvs. National Organization for Civil Registration. Møter i Teheran 16. november 2011 og 1. november 2015.

Tidligere iransk diplomat. Samtaler 9. og 24. august 2010.